

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen. Dessutom föreslås ändringar i lagen om Energimyndigheten, elmarknadslagen, naturgasmarknadslagen, lagen om Finlands ekonomiska zon, vattenlagen, miljöskyddslagen, markanvändnings- och bygglagen, lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor samt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter.

Syftet med propositionen är att utse en sådan behörig nationell myndighet som avses i

Europeiska unionens energiinfrastrukturförordning och sätta i kraft de ändringar i lagstiftningen som förutsätts av tillståndsförfarandena enligt förordningen.

Enligt propositionen ska Energimyndigheten utses till behörig nationell myndighet. På tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen ska tillämpas samarbetsschemat enligt energiinfrastrukturförordningen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	5
1 INLEDNING	5
2 NULÄGE	6
2.1 Lagstiftning och praxis	6
2.1.1 Elmarknadslagen	6
2.1.2 Naturgasmarknadslagen	7
2.1.3 Lagen om Finlands ekonomiska zon	8
2.1.4 Vattenlagen	9
2.1.5 Miljöskyddslagen	10
2.1.6 Markanvändnings- och bygglagen	11
2.1.7 Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor ..	12
2.1.8 Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter	13
2.1.9 Naturvårdslagen	14
2.1.10 Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning	15
2.2 Lagstiftningen i Europeiska unionen	17
<i>Energiinfrastrukturförordningen</i>	17
2.3 Vissa andra länders lösningar	22
2.4 Bedömning av nuläget	22
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	23
3.1 Målsättning	23
3.2 Alternativ	23
3.2.1 Tillstånd som berörs av tillståndprocessen enligt infrastrukturförordningen	23
3.2.2 Organisering av tillståndprocessen enligt energiinfrastrukturförordningen	24

3.2.3 Behörig nationell myndighet	24
3.3 De viktigaste förslagen	24
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	25
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	25
4.1.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna.....	25
4.1.2 Konsekvenser för företagen.....	26
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	26
4.3 Konsekvenser för miljön	26
4.4 Samhälleliga konsekvenser.....	26
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN.....	27
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	27
DETALJMOTIVERING.....	28
1 LAGFÖRSLAG.....	28
1.1 Lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen	28
1.2 Elmarknadslagen	32
1.3 Naturgasmarknadslagen.....	32
6 kap. Tillstånd och anmälningar.....	32
1.4 Lagen om Finlands ekonomiska zon	32
1.5 Vattenlagen	32
11 kap. Ansökningsförfarande	32
1.6 Miljöskyddslagen	32
1.7 Markanvändnings- och bygglagen.....	33
1.8 Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.....	33
1.9 Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter	33
1.10 Lagen om Energimyndigheten.....	33
2 IKRAFTTRÄDANDE.....	33
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	33
LAGFÖRSLAG	35

om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen	35
om ändring av 14 och 17 § i elmarknadslagen	37
om ändring av 6 kap. 5 § i naturgasmarknadslagen	38
om ändring av lagen om Finlands ekonomiska zon	39
om ändring av 11 kap. 1 § i vattenlagen.....	40
om ändring av miljöskyddslagen.....	41
om ändring av markanvändnings- och bygglagen	42
om ändring av 5 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor	43
om ändring av 1 § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter .	44
om ändring av 1 och 4 § i lagen om Energimyndigheten	45
BILAGA.....	46
PARALLELLTEXT	46
om ändring av 1 och 4 § i lagen om Energimyndigheten	46

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 (energiinfrastrukturförordningen) trädde i kraft den 14 maj 2013. Syftet med förordningen är att politiskt och genom lagstiftning säkerställa att de infrastrukturinvesteringar görs som är nödvändiga för Europeiska unionens energi- och klimatpolitiska mål fram till 2020 och därefter.

I förordningen föreslås investeringar i sammanlagt 12 prioriterade korridorer och temaområden. I förordningen nämns fyra prioriterade korridorer för el, fyra prioriterade korridorer för gas, fyra prioriterade korridorer för olja och fyra prioriterade temaområden. Projekt med anknytning till Finland som nämns är slutförandet av sammanlänkingsplanen för energimarknaden i Baltikum i fråga om el och gas (BEMIP Electricity och BEMIP Gas). Genom förordningen inrättas tolv regionala grupper i Europeiska unionen. Beslutanderätten inom grupperna utövas av medlemsstaterna och kommissionen. Respektive grupps beslutsfattande organ godkänner en regional förteckning över energiprojekt av gemensamt intresse. Investeringarna sammanförs till en gemensam lista, som slutligen fastställs av kommissionen. Dessa projekt kallas projekt av gemensamt intresse (Projects of Common Interest, PCI-projekt). Kommissionen publicerade den första förteckningen över PCI-projekt den 14 oktober 2013. Efter detta fastställs förteckningen vartannat år.

Förordningen bildar en helhet tillsammans med finansieringsinstrumentet Fonden för ett sammanlänkat Europa (Connecting Europe Facility, CEF). Inom ramen för CEF finns 29 miljarder euro att fördela under åren 2014–2020. Energiinfrastrukturens andel av finansieringen är 5,85 miljarder euro.

Förordningen innehåller metoder med vilkas hjälp man kan främja de utvalda PCI-projekten så att målen nås. Proceduren för beviljande av bygglov effektiviseras genom att dröjsmålen inom förvaltningen förkortas, tillståndprocesserna görs mera genomskådliga och allmänhetens medverkan förbättras. Regelverket förstärks genom att det införs regler om gränsöverskridande kostnadsfördelning (förmånstagaren betalar-principen) och tariffincitament som beaktar investeringsriskerna (användaren betalar-principen). Det är möjligt att få finansiellt stöd från unionen för projekt, särskilt via CEF. Via CEF bistås lönsamma projekt som är bra för miljön, säkerställs tillträde till tillräcklig kapital- och skuldfinansiering och erbjuds i exceptionella fall finansiering för projekt som inte är kommersiellt lönsamma.

I förordningen bestäms om snabbt genomförande av PCI-projekt genom att tillståndprocessen påskyndas. Som övre gräns för tillståndprocessen anges tre år och sex månader, vilken är indelad i två delar: föransökningsförfarandet (högst två år) och det formella tillståndsförfarandet (högst ett år och sex månader). För de tillståndprocesser som gäller PCI-projekt eller för att samordna dem tillsätts en behörig nationell myndighet.

Förordningen innehåller regler för identifiering av projekt av gemensamt intresse. De allmänna kriterierna för projekt är att investeringen eller dess effekter berör minst två medlemsstater eller att den överskrider gränsen mellan minst en medlemsstat och ett land som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Dessutom anges särskilda krav för enskilda infrastrukturkategorier och temaområden, t.ex. krav på ökad överföringskapacitet. PCI-projekt av betydelse för Finland kan i första hand vara elöverföringsledningar och överföringsrör för naturgas som överskrider gränserna mellan medlemsstaterna samt stora importterminaler för flytande naturgas (LNG).

Förordningen innehåller också bestämmelser enligt vilka kostnaderna för projekt av gemensamt intresse kan fördelas mellan

medlemsstaterna. I förordningen anges också villkor som ska vara uppfyllda för att projekt av gemensamt intresse ska kunna få finansiellt stöd från unionen i form av understöd och finansieringsinstrument för forskning.

Enligt artikel 8 ska varje medlemsstat utse en nationell behörig myndighet som ansvarar för att underlätta och samordna tillståndprocessen som gäller projekt av gemensamt intresse enligt den s.k. principen om en lucka. Samtidigt ska man välja samordningsmetod enligt artikel 8 (integrerat, samordnat eller samarbetschema). Enligt respektive alternativ kan den behöriga myndigheten fatta beslut av olika omfattning i anslutning till tillståndsärenden eller deras handläggning på andra myndigheters vägnar (artiklarna 8—10). Samarbetsformat ska motiveras särskilt för kommissionen.

I Finland måste den behöriga myndigheten utses genom att det föreskrivs om saken i lag. Enligt förordningen borde myndigheten ha utsetts senast den 16 november 2013. Dessutom förutsätts ändringar i de lagar om tillståndsärenden som kan höra till tillämpningsområdet för det förfarande som det föreskrivs om i förordningen.

Enligt artikel 7 ska medlemsstaterna med vederbörlig hänsyn till kommissionens riktlinjer bedöma vilka åtgärder som kan vidtas för att förfarandena för miljökonsekvensbedömningar (förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, miljöbedömning av planer och program samt havsstrategi-, habitat- och fågeldirektiven, ramdirektivet för vatten, Seveso II och III samt industriutsläppsdirektivet) ska bli effektivare och tillämpas konsekvent, och underrätta kommissionen om resultatet. Åtgärder utan lagstiftningskaraktär som identifierats vid bedömningarna ska vidtas före den 24 april 2014. Eventuella lagstiftningsåtgärder ska antas före den 24 maj 2015. Enligt artikel 9 ska medlemsstaten eller den behöriga myndigheten, vid behov i samarbete med andra berörda myndigheter, offentliggöra en handbok för de förfaranden för tillståndprocessen som är tillämpliga på projekt av gemensamt intresse. Handboken ska offentliggöras senast den 16 maj 2014. Förslag till nödvändiga ändringar i lagstiftningen som gäller bedömningsförfarandena och ett förslag till handbok om tillståndsför-

faranden bereds separat i en arbetsgrupp som tillsatts av miljöministeriet.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

De energiprojekt av gemensamt intresse som avses i energiinfrastrukturförordningen är stora infrastrukturprojekt, som förutsätter flertalet olika tillståndsförfaranden, bedömningar och planering av områdesanvändningen innan de kan genomföras.

2.1.1 Elmarknadslagen

Enligt 14 § i elmarknadslagen (588/2013) ska projekttillstånd fås för byggande av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt. Projekttillstånd behövs emellertid inte för byggande av en intern elledning i en fastighet eller i en motsvarande fastighetsgrupp. Tillståndsmyndighet för en elledning som sträcker sig över riksgränsen är arbets- och näringsministeriet och för andra elledningar Energimyndigheten. Projekttillstånd som beviljats för byggande av en elledning som sträcker sig över riksgränsen kan inte överföras på någon annan. Ett projekttillstånd kan förenas med villkor som anses nödvändiga med tanke på förutsättningarna för projektet.

När projekttillstånd söks är den exakta dragningen av elledningen i allmänhet ännu inte känd. I detta skede kan det också finnas flera potentiella alternativa rutter. Dragningen av elledningen fastställs inte i projekttillståndet, utan det görs separat i samband med att man ansöker om rätt att använda ledningsrutten. I de flesta fall förvärvas rätt att använda rutten för en högspänningsledning vid inlösningsförfarande enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). Av tillståndsbeslutet ska dock framgå hur bedömning enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994) har beaktats.

Syftet med projekttillståndsförfarandet är framför allt att bedöma högspänningsledningsprojekts betydelse med avseende på el-

systemet och elöverföringsbehoven. En förutsättning för att projekttillstånd ska beviljas är att elledningen behövs för att trygga elöverföringen. En förutsättning för att projekttillstånd ska beviljas för en elledning som överskrider riksgränsen är dessutom att byggandet av elledningen också i övrigt är ändamålsenligt med tanke på utvecklingen och ömsesidigheten på elmarknaden. Utlandsförbindelser kopplar ihop det finländska elsystemet med grannländernas motsvarande system och därigenom också med andra länders system. Utvecklingen av marknaden och regleringen av den befinner sig i olika faser i olika länder. Dessutom skiljer sig elsystemens säkerhet. Projekttillståndssystemet garanterar att sammankopplingen av elsystemet sker kontrollerat för Finlands del och inte äventyrar funktionsförmågan och leveranssäkerheten hos det finländska elsystemet.

När man ska bedöma hur ändamålsenligt ett ledningsprojekt som överskrider riksgränsen är för utvecklingen av elmarknaden bedöms åtminstone de effekter som projektet har för elsystemet och elnätet i Finland, för elleveranssäkerheten och en säker energiförsörjning samt för elutbudet och elpriset. När man ska bedöma huruvida ömsesidighetskriteriet uppfylls ska bedömningen gälla åtminstone graden av öppenhet på det andra landets elmarknad och förekomsten av ömsesidiga konkurrensförutsättningar. Ömsesidiga konkurrensförutsättningar har att göra med t.ex. tillträde till marknaden, infrastruktur, miljönormer och energisäkerhet. Dessutom beaktas EU:s gemensamma politik i förhållande till tredje länder.

Genom 16 § 2 mom. i elmarknadslagen utesluts vissa elledningar från den behovsprövning som sker med avseende på elsystemet vid projekttillståndsbedömningen. Om ansökan inte gäller en elledning som överskrider riksgränsen, ska projekttillstånd trots bestämmelserna i 1 mom. beviljas för en anslutningsledning genom vilken ett eldriftsställe eller ett eller flera kraftverk ansluts till närmaste elnät med en nominell spänning på minst 110 kilovolt samt för en elledning som en distributionsnätinnehavare bygger inom sitt ansvarsområde eller från sitt ansvarsområde, om elledningen förenar delar av distributionsnätinnehavarens elnät med varandra

eller distributionsnätinnehavarens elnät med ett annat elnät.

I 17 § i elmarknadslagen ingår en specialbestämmelse om bestämmandet av dragningen av högspänningsledningar och förvärv av rätt använda ledningsområdet, vilken kräver kommunens samtycke till dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt, om inte rätten att placera elledningen grundar sig på ett sådant inlösningsförfarande som avses i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som i planen har reserverats för detta ändamål. Kommunen får inte vägra samtycke eller ställa villkor för det utan giltiga skäl som baserar sig på områdesplaneringen eller som hänför sig till miljöaspekter eller andra omständigheter, om vägran eller villkoren medför oskäligt förfång för tryggheten av elöverföringen eller för sökanden.

Lagen innehåller inga särskilda bestämmelser om förfarandet för samråd med parter. På samråd tillämpas således förvaltningslagen.

2.1.2 Naturgasmarknadslagen

Enligt 6 kap. 5 § i naturgasmarknadslagen (508/2000) ska för byggande av ett överföringsrör som överskrider landets gräns ett projekttillstånd sökas skriftligt hos arbets- och näringsministeriet. Till projekttillståndet kan sådana villkor fogas som ska anses nödvändiga med tanke på förutsättningarna för tillstånd. Projekttillståndet kan inte överföras på någon annan.

När projekttillstånd söks är den exakta dragningen av överföringsröret i allmänhet ännu inte känd. I detta skede kan det också finnas flera potentiella alternativa rutten. Dragningen av överföringsröret fastställs inte i projekttillståndet, utan det görs separat i samband med att man ansöker om rätt att använda ledningsrutten. I de flesta fall förvärfvas rätt att använda rutten för ett överföringsrör vid inlösningsförfarande enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter. Av tillståndsbeslutet ska dock framgå hur bedömning enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning har beaktats.

Syftet med projekttillståndsförfarandet är framför allt att bedöma gränsöverskridande överföringsrörsprojekts betydelse med avseende på naturgassystemet och naturgasöverföringsbehoven. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att byggandet av ett överföringsrör som överskrider landets gräns är ändamålsenligt med tanke på utvecklingen och ömsesidigheten på naturgasmarknaden. Då tillstånd beviljas ska projektets betydelse för den inre naturgasmarknaden beaktas.

När man ska bedöma hur ändamålsenligt ett överföringsrörsprojekt som överskrider riksgränsen är för utvecklingen av naturgasmarknaden bedöms åtminstone de effekter som projektet har för naturgassystemet och naturgasnätet i Finland, för naturgasleveranssäkerheten och en säker energiförsörjning samt för naturgasutbudet och priset på naturgas. När man ska bedöma huruvida ömsesidighetskriteriet uppfylls ska bedömningen gälla åtminstone graden av öppenhet på det andra landets naturgasmarknad och förekomsten av ömsesidiga konkurrensförutsättningar. Ömsesidiga konkurrensförutsättningar har att göra med t.ex. tillträde till marknaden, infrastruktur, miljönormer och energisäkerhet. Dessutom beaktas EU:s gemensamma politik i förhållande till tredje länder samt projektets betydelse för den inre naturgasmarknaden.

Lagen innehåller inga särskilda bestämmelser om förfarandet för samråd med parter. På samråd tillämpas således förvaltningslagen.

2.1.3 Lagen om Finlands ekonomiska zon

Finlands ekonomiska zon är inte ett område som tillhör finska staten, utan internationellt havsområde, där Förenta Nationernas havsrättskonvention (FördrS 49-50/1996) bestämmer Finlands och andra staters rättigheter. I sin ekonomiska zon utövar Finland den rätt som tillkommer kuststaten i enlighet med folkrätten. Enligt artikel 56 i konventionen har kuststaten i den ekonomiska zonen suveräna rättigheter bl.a. i syfte att utforska och utnyttja, bevara och förvalta naturtillgångarna, vare sig dessa är levande eller icke levande, på havsbotten och i dess underlag som i överliggande vattenområden och vad avser

andra verksamheter för ekonomisk exploatering och utforskning av zonen. I den ekonomiska zonen har Finland också jurisdiktion enligt havsrättskonventionen med avseende på skydd och bevarande av den marina miljön.

Enligt artikel 58 i samma konvention åtnjuter också alla stater, vare sig de är kuststater eller kustlösa stater, friheter till sjöfart och överflygning, utläggande av undervattenskablar och rörledningar samt annan enligt folkrätten legitim användning av havet i samband med dessa friheter, såsom de som har samband med fartygs och luftfartygs framförande samt skötsel av undervattenskablar och rörledningar och som är förenliga med övriga bestämmelser i denna konvention. Enligt artikel 58.3 ska stater vid utövande av sina rättigheter och vid fullgörande av sina skyldigheter enligt denna konvention i den ekonomiska zonen ta vederbörlig hänsyn till kuststatens rättigheter och skyldigheter och iakta de lagar och andra författningar som antagits av kuststaten i enlighet med bestämmelserna i denna konvention samt andra folkrättsliga regler, i den mån dessa inte är oförenliga med den del som gäller den ekonomiska zonen. Enligt artikel 192 är alla stater skyldiga att skydda och bevara den marina miljön.

I lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) bestäms om utövande av de rättigheter i anslutning till den ekonomiska zonen som tillkommer kuststaten. Enligt 6 § kan statsrådet efter ansökan lämna samtycke till utnyttjande av naturtillgångar på havsbotten och i dess underlag i den ekonomiska zonen liksom också till forskning som åsyftar detta och till att i den ekonomiska zonen idkas annan verksamhet som avser ekonomiskt utnyttjande av zonen.

Enligt 7 § kan statsrådet efter ansökan lämna samtycke till att uppföra och använda konstgjorda öar, anläggningar och konstruktioner för de verksamheter som avses i 6 § samt sådana övriga anläggningar och konstruktioner som kan störa utövandet av de rättigheter som Finland enligt folkrätten har i den ekonomiska zonen.

Den som erhåller samtycke ska i beslutet åläggas att av sjöfartssäkerhetsskäl avlägsna anläggningar och konstruktioner som inte

längre används, om det är möjligt att avlägsna dem. Den som erhåller samtycke ska dessutom åläggas att underrätta arbets- och näringsministeriet om djup, läge och dimensioner för alla de anläggningar och konstruktioner som inte ha avlägsnats i sin helhet.

Samtycke kan lämnas för en bestämd tid eller tills vidare. I beslutet ska anges de villkor som anses nödvändiga med tanke på säkerheten eller för att trygga statens rättigheter enligt denna lag. I beslutet får bestämmas att en säkerhetszon ska upprättas omkring konstgjorda öar, anläggningar och konstruktioner som har uppförts enligt denna lag.

Ett tillståndsärenden enligt 6 eller 7 § i lagen om Finlands ekonomiska zon avgörs av statsrådets allmänna sammanträde på fördragning av arbets- och näringsministeriet. Under statsrådets allmänna sammanträde kan man med tillämpning av ändmålsenlighetsprövning granska projektets miljökonsekvenser men också projektets mera omfattande samhällspolitiska och ekonomiska konsekvenser. Den projektansvarige ska föreslå endast ett ruttalternativ. Statsrådets beslut är av principiell natur. Förutsättningen för att tillstånd ska beviljas är att ansökan innehåller tillräckliga uppgifter för bedömning av projektet. Ansökan ska lämnas in minst sex månader innan den planerade starttidpunkten för verksamheten. Arbets- och näringsministeriet bereder parterna möjlighet att bli hörda med anledning av ansökan. Eftersom parterna eller deras antal inte är exakta kända har även offentlig delgivning använts som delgivningssätt.

Utgångspunkt för havsrättskonventionen är att alla stater har frihet att lägga ner rör och kablar i den ekonomiska zonen. Kuststaten har dock rätt att göra rutten till föremål för nationellt godkännandeförfarande. Varken havsrättskonventionen eller lagen om Finlands ekonomiska zon anger några uttryckliga kriterier för vilka förutsättningar som ska föreligga för att samtycke ska ges. Bägge författningarna nämner skydd, bevarande och vård av miljön samt ekonomiskt utnyttjande av zonen som kuststatens rättigheter. Vid tillståndsprövningen bedöms projektets inverkan på dessa rättigheter. Vid bedömningen är det väsentligt att bedöma projektets konsekvenser med avseende på tillståndet i miljön,

säkerheten till havs, konsekvenserna för andra projekt, skador som eventuellt orsakas tredje part och omständigheter som har att göra med energileveranssäkerheten. Det finns inte heller några kriterier för när samtycke ska vägras. Exempelvis äventyrande av havs- eller miljösäkerheten kan vara en grund för vägran, om sökanden inte har tillräckliga förutsättningar att genomföra projektet på ett säkert sätt.

2.1.4 Vattenlagen

Behovet av tillstånd enligt vattenlagen bestäms antingen enligt projektets konsekvenser eller anläggningsförteckningen. Ett projekt ska ha tillstånd enligt 3 kap. 2 § i vattenlagen, om det medför en i lagrummet avsedd förändring i vattendraget eller grundvattnet och nämnda förändring kränker allmänt eller enskilt intresse. Om det är fråga om ett projekt som avses i 3 kap. 3 § i vattenlagen ska man ha tillstånd oberoende av projektets konsekvenser. Sådana projekt är bl.a. stängning eller inskränkning av en kungsådra samt utplacering av en anordning eller något annat hinder som försvårar användningen av en led, anläggande av en kraftledning eller någon annan ledning under en allmän farled eller kungsådra och vissa gränsöverskridande muddringsprojekt i ett vattenområde. Av de projekt som omfattas av energinfrastrukturförordningen kan tillstånd enligt vattenlagen behövas för t.ex. kraftöverföringsledningar på ett vattenområde, gasrör och hamn- eller farledsprojekt som hänför sig till produktion eller överföring av energi.

Vid tillståndsörfarande enligt vattenlagen avgörs förutsättningarna för att genomföra ett projekt och ordnas de privaträttsliga förhållanden som följer av projektet. Om den sökande inte äger det område som förutsätts för projektet eller besitter det med stöd av en ständig nyttjanderätt, är förutsättningen för att tillstånd ska beviljas att sökanden beviljas rätt att använda området eller lägger fram en tillförlitlig redogörelse för hur rätten till området ska ordnas.

Till tillståndsansökan ska fogas en detaljerad plan över projektet, en redogörelse för projektets syfte och inverkan samt en beräk-

ning av den nytta och de förluster av förmåner som projektet medför. Tillstånd ska beviljas för ett vattenhushållningsprojekt, om projektet medför sådan nytta för allmänna eller enskilda intressen som är avsevärd i förhållande till de förluster som det medför för sådana intressen. Tillstånd får inte beviljas, om vattenhushållningsprojektet äventyrar det allmänna hälsotillståndet eller den allmänna säkerheten, orsakar avsevärda skadliga förändringar i omgivningens naturförhållanden eller i vattennaturen och dess funktion eller i hög grad försämrar bosättnings- eller näringsförhållandena på orten. Ett tillståndsbeslut förenas med behövliga villkor om undvikande av olägenheter som orsakas av projektet eller av dess genomförande. Tillståndsärendet behandlas av regionförvaltningsverket.

Utlåtande om ansökan ska begäras av den statliga tillsynsmyndighet inom vars verksamhetsområde projektets verkningar kan framträda och av behöriga myndigheter som bevakar allmänintresset, om det inte är uppenbart onödigt att begära utlåtande av dem. När det är fråga om sådana samhälleligt viktiga projekt av nationell betydelse som kan ha avsevärda eller omfattande skadliga verkningar ska utlåtande av statsrådet inhämtas. Tillståndsmyndigheten ska dessutom begära utlåtande av den kommunala miljövårdsmyndigheten i de kommuner där det i ansökan avsedda projektets verkningar kan framträda, av den kommun där projektet ska placeras och vid behov av kommunerna inom projektets influensområde.

Innan tillståndsmyndigheten avgör ett ärende ska den ge dem vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet kan beröra tillfälle att framställa anmärkningar med anledning av ärendet. Andra än parterna ska ges tillfälle att framföra sin åsikt innan ärendet avgörs.

Information om en ansökan ska ges genom en kungörelse på tillståndsmyndighetens anslagstavla och på anslagstavlorna i kommunerna inom projektets influensområde.

2.1.5 Miljöskyddslagen

Bestämmelser om verksamhet som kräver miljötillstånd ingår i 4 kap. i miljöskyddsla-

gen (86/2000), särskilt i 28 §, enligt vilken tillstånd krävs för verksamhet som medför risk för förorening av miljön (miljötillstånd). Miljötillstånd krävs också för väsentlig förändring av verksamheten. Genom miljöskyddsförordningen (169/2000) föreskrivs närmare om verksamhet som kräver tillstånd. Som tillståndspliktiga projekt betraktas enligt miljöskyddsförordningen bl.a. många projekt som hänför sig till energiproduktion och energianläggningar, framställning, lagring eller hantering av kemikalier och bränslen, hamnverksamhet som i huvudsak bedrivs med tanke på handelssjöfarten, verksamheten hos terminaler som överför eller lagar kemikalier som är farliga för hälsan eller miljön samt lagring av koldioxid. I miljöskyddslagen och miljöskyddsförordningen bestäms om tillståndsansökans innehåll.

Syftet med miljötillstånd är att utreda förutsättningarna att placera verksamheten på den planerade platsen med hänsyn till naturförhållandena och markanvändningen i området samt verksamhetens inverkan på hälsan och miljön. I tillståndet meddelas nästan alltid utsläppsgränser och andra föreskrifter i syfte att förhindra risker och skadliga konsekvenser av verksamheten. I tillståndet kan meddelas föreskrifter om bl.a. avloppsarrangemang, uppsamling av skadliga utsläppsflöden och reningsanordningars effektivitet. Förutsättningen för att tillstånd ska beviljas är att den olägenhet eller risk för hälsan eller miljön som verksamheten medför kan förebyggas tillräckligt i tekniskt och ekonomiskt hänseende. Tillstånd beviljas för verksamhet som är placerad på ett visst ställe, och placeringen får inte strida mot detaljplanen.

Regionförvaltningsverket är statlig miljö- tillståndsmyndighet medan den kommunala miljövårdsmyndigheten svarar för tillstånds- och tillsynsuppgifter i ärenden som ankommer på kommunen. Regionförvaltningsverket avgör ansökningarna bl.a. när det är fråga om verksamhet som kan ha betydande miljökonsekvenser på ett större område eller om behandlingen av ärenden kräver särskild teknisk sakkunskap. I den mån som PCI-projekt förutsätter miljötillstånd är regionförvaltningsverket i regel tillståndsmyndighet.

Regionförvaltningsverket ska begära utlåtande av den kommun där den i ansökan av-

sedda verksamheten ska placeras och av den närings-, trafik- och miljöcentral inom vars verksamhetsområde verksamhetens miljökonsekvenser kan uppträda samt vid behov av kommunerna inom det område som påverkas av verksamheten. Tillståndsmyndigheten ska dessutom begära utlåtande om ansökan av de kommunala miljöförhållanden i de kommuner där den i ansökan avsedda verksamhetens miljökonsekvenser kan uppträda, andra myndigheter som bevakar allmänt intresse i ärenden och av andra med tanke på tillståndsprövningen behövliga instanser. Tillståndsmyndigheten kan även inhämta andra behövliga utredningar i saken.

Tillståndsmyndigheten ska innan den avgör ett ärende ge dem vilkas rätt eller fördel saken kan beröra (parterna) tillfälle att framställa anmärkningar med anledning av tillståndsärendet. Andra än parterna ska ges tillfälle att framföra sin åsikt. Tillståndsmyndigheten ska lägga fram ansökningsdokumenten offentligt och informera om tillståndsansökan i nödvändigt omfattning, i huvudsak genom att kungöra den under minst 30 dagar. Kungörelsen ska särskilt för sig delges de parter som saken speciellt berör.

Till en ansökan om miljötillstånd ska fogas en sådan miljökonsekvensbeskrivning som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning samt kontaktmyndighetens utlåtande om miljökonsekvensbeskrivningen. Till ansökan ska dessutom vid behov fogas en sådan Naturabedömning som avses i 65 § i naturvårdslagen (1096/1996).

Regeringens proposition med förslag till miljöskyddslag (RP 214/2013 rd) behandlas som bäst i riksdagen och avsikten är att den ska träda i kraft under 2014. Lagen revideras och genom den genomförs bl.a. Europaparlamentets och rådets direktiv om industriutsläpp (2010/75/EU).

2.1.6 Markanvändnings- och bygglagen

Enligt 125 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) krävs bygglov för uppförandet av en byggnad. Bygglov behövs också för sådana reparationer och ändringar som kan jämföras med uppförandet av en byggnad samt för utvidgning av en byggnad eller

utökning av det utrymme som räknas till byggnadens våningsyta. En byggnad utmärks av att den är fast konstruktion som finns kvar på platsen länge och av att den också påverkar landskapet eller stadsbilden. En byggnad är en för boende, arbete, lagring eller annan användning avsedd konstruktion, struktur eller anläggning som är fast eller avsedd att vara stationär och som på grund av sina egenskaper förutsätter övervakning från myndigheternas sida av orsaker som har att göra med säkerhet, hälsa, landskapet, trivsel, miljöaspekter eller andra mål för denna lag.

I stället för bygglov kan för byggandet sökas åtgärdstillstånd enligt 126 § för uppförande av sådana konstruktioner och anläggningar, t.ex. master, cisterner och skorstenar, beträffande vilka avgörandet av tillståndsärendet inte till alla delar kräver den styrning som annars behövs vid byggande. Åtgärdstillstånd behövs dessutom för uppförande och placering av sådana konstruktioner eller anläggningar som inte betraktas som byggnader, om åtgärderna inverkar på naturförhållandena, markanvändningen på det omgivande området eller stads- eller landskapsbilden.

Bygglov och åtgärdstillstånd avgörs av kommunens byggnadstillsynsmyndighet. Om tillståndsförfarandet bestäms i 19 kap. och närmare genom förordning (895/1999).

Planläggningen binder beviljandet av bygglov. Om det är fråga om byggande på ett detaljplaneområde, har planen en absolut styrande inverkan på byggandet, och avvikelser från planen förutsätter att de särskilda villkoren för beviljande av undantag är uppfyllda. Byggandet utanför detaljplaneområden styrs av de allmänna bestämmelser som styr byggandet, eventuella områdesreserveringar i landskapsplanen och generalplanen samt kommunens byggnadsordning. I en strandzon som hör till ett strandområde vid hav eller annat vatten får byggnader inte uppföras utan en detaljplan eller en sådan generalplan med rättsverkningar där det särskilt bestäms att generalplanen eller en del av den kan användas som grund för beviljande av bygglov.

Huvudregeln är att grannarna ska höras i bygglovsärenden. Grannarna ska underrättas om att en ansökan om bygglov anhäng-

iggjorts, om detta inte med beaktande av projektets ringa betydelse eller läge eller planens innehåll är uppenbart onödigt med tanke på grannens intresse. Vanligtvis hör sökanden själv grannarna. I vissa fall kan också myndigheten höra dem. På byggplatsen ska vid behov förrättas syn för att utreda hur byggnaden passar in i miljön, bedöma konsekvenserna av byggandet och höra grannarna. Sökanden samt innehavarna av grannfastigheterna ska underrättas om tidpunkten för synen.

Förutsättningarna för att bygglov ska beviljas är dels landskapliga, dels tekniska. I tillståndsbeslutet ska nämnas förutsättningarna för tillståndet samt meddelas nödvändiga tillståndsbestämmelser om t.ex. bullerisolering för industriverksamhet, ordnande av avfallshandtering, utförande av byggnadsarbetet eller åtgärden och begränsning av de olägenheter som de eventuellt medför.

Om bygglov söks för ett område enligt naturvårdslagen som anges närmare genom förordning av statsrådet och som är av betydelse för naturvården eller för ett område som i landskapsplanen har reserverats som rekreations- eller skyddsområde, ska närings-, trafik- och miljöcentralens utlåtande inhämtas om ansökan. Om tillstånd enligt miljöskyddslagen behövs för den verksamhet som byggandet avser, kan avgörandet av bygglovsärendet uppskjutas till dess miljötillståndsärendet är avgjort, om det är motiverat med beaktande av byggnadens användningsmöjligheter eller den planerade verksamhetens miljökonsekvenser.

Enligt 171 § kan kommunen av särskilda skäl bevilja undantag från bestämmelser, förbud och andra begränsningar som gäller byggande eller andra åtgärder som har utfärdats i denna lag eller med stöd av den.

Kommunen får emellertid inte bevilja undantag när det är fråga om uppförande av en ny byggnad på ett strandområde där en plan enligt 72 § 1 mom. inte är i kraft, om det inte är fråga om utbyggnad eller ersättande av ett befintligt bostadshus. Kommunen får inte bevilja undantag när det är fråga om avvikelser, om de inte är ringa, från den totala byggrätt som i detaljplanen anvisats för en tomt eller byggplats eller anvisande av byggrätt, om den inte är ringa, för ett område för vilket

byggrätt inte har anvisats i detaljplanen, eller om avvikelse från en planbestämmelse som gäller skydd av en byggnad, eller om avvikelse från ett byggförbud enligt 53 § 3 mom. som beror på att en detaljplan godkänts.

I de fall som avses ovan kan undantag beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen. Kräver byggandet eller någon annan åtgärd förutom undantag som hör till närings-, trafik- och miljöcentralens behörighet, undantag som hör till kommunens behörighet, kan närings-, trafik- och miljöcentralen avgöra ärendet i dess helhet om avgörandet överensstämmer med kommunens ståndpunkt.

Undantag kan inte beviljas från bestämmelserna om tillstånd för miljöåtgärder och inte från de särskilda förutsättningarna enligt 137 § för bygglov på områden i behov av planering.

2.1.7 Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

Enligt 23 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) får omfattande industriell hantering och upplagring av en farlig kemikalie utövas endast med tillstånd av Säkerhets- och kemikalieverket. I tillståndsansökan ska ingå uppgifter och utredningar om den planerade verksamheten och säkerhetsarrangemangen. I statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009) föreskrivs närmare om tillståndsförfarandet. Ett byggnadstillstånd krävs för upplagring av naturgas om mängden naturgas som ska upplagras är minst 5 ton. Tillstånd ska sökas eller anmälan göras i god tid innan byggnadsarbetet inleds innan några avgöranden om detaljerade lösningar träffas.

Enligt 25 § i lagen är en förutsättning för att det tillstånd som avses i 23 § ska beviljas att verksamhetsutövaren har visat att verksamheten uppfyller säkerhetskraven enligt 2 kap. Till tillståndet kan fogas villkor som behövs för att dessa krav ska uppfyllas.

Av tillståndet ska framgå på vilket sätt bedömningen enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning har beaktats.

Enligt 37 § ska när en farlig kemikalie överförs i ett rörsystem utanför produktions-

anläggningen tillämpas de i 2 kap. ställda säkerhetskraven på rörsystemet. För byggandet av ett rörsystem för överföring krävs byggnadstillstånd av Säkerhets- och kemikalieverket. Byggnadstillstånd krävs t.ex. för byggandet av överföringsrör för naturgas. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att de säkerhetskrav som föreskrivs i 2 kap. uppfylls. I övrigt gäller i fråga om tillståndsförfarandet och beviljandet av tillstånd 23 och 25 §.

Lagen innehåller inga särskilda bestämmelser som förfarandet för samråd med parter. På samråd tillämpas således förvaltningslagens bestämmelser.

2.1.8 Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

Enligt 3 § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter kan genom inlösen fast egendom eller ständig eller tidsbestämd särskild rättighet förvärvas, rätten att nyttja eller råda över fast egendom eller särskild rättigheter varaktigt eller för viss tid begränsas samt särskild rättighet upphävas.

Enligt 4 § får inlösen ske, när allmänt behov så kräver. Inlösen får likväl icke verkställas, om inlösningens syfte kan uppnås lika lämpligt på något annat sätt eller om det men inlösningen förorsakar enskilt intresse är större än den nytta som den medför för allmänt intresse.

Statsrådet utfärdar vid sitt allmänna sammanträde inlösningstillstånd på ansökan. Besluten bereds av arbets- och näringsministeriet. Om inlösningstillstånd söks för byggande av en järnväg, en kraftledning, en naturgasledning eller annat motsvarande företag och om ingen motsätter sig att inlösningstillstånd utfärdas eller det är fråga om inlösen som är av mindre betydelse med avseende på allmänt och enskilt intresse, kan även Lantmäteriverket bevilja tillstånd.

När ansökan om inlösningstillstånd görs, ska företas en utredning med stöd av vilken behovet av inlösen kan bedömas eller förekomsten av rätt till inlösen kan konstateras. Till ansökan ska fogas vederbörliga kartor och ritningar, utredning om vederbörande ägare och innehavare samt deras adresser och

vid behov uppgifter om planläggningssituationen inom området.

Enligt 8 § ska ägare av sådan fast egendom och innehavare av sådan nyttjanderätt som inlöses, om sökanden inte styrker att dessa skriftligen har samtyckt till inlösningen, innan inlösningstillstånd utfärdas beredas tillfälle att inom utsatt tid avge utlåtande i saken. Denna tid får inte vara kortare än 30 dagar, ej heller längre än 60 dagar, räknat från delgivningen av ansökan. I 9 § sägs att verkställs inlösen för byggande av kraftledning, naturgasnät eller annat motsvarande företag, kan hörande av ägare av fast egendom och innehavare av nyttjanderätt ordnas så att sökanden ger de ägare och innehavare, vilkas rätt och fördel saken berör, tillfälle att framföra sina åsikt om företaget vid ett möte som ordnas i varje kommun.

I projekttillstånd enligt elmarknadslagen och naturgasmarknadslagen bestäms inte var ledningen eller röret ska dras. Det område som behövs för ledningen eller röret förvärvas i de flesta fall vid inlösningstillståndsförfarande. Det är också möjligt att komma överens med markägarna på frivillig väg, men det förfarandet används sällan, eftersom antalet markägare nästan alltid är mycket stort på lednings- och rörrutter.

Enligt 84 § kan innan inlösen verkställs tillstånd beviljas för undersökning av det område som ska inlösas. I undersökningsarbetet får inte intrång göras i annans rätt i högre grad än vad som är nödvändigt för att uppnå resultatet av undersökningen, och ägaren eller rättsinnehavaren får inte åsamkas onödig störning. Vid behov ska i beslutet om tillstånd specificeras för hurudana åtgärder tillståndet har getts och vilka begränsningar som ska iakttas vid arbetet. Tillstånd till undersökningen beviljas av Lantmäteriverket. Vid behandlingen av tillståndsärendet kan sakägarna informeras om ärendet genom offentlig delgivning enligt 62 § i förvaltningslagen. Om det likväl är uppenbart att undersökningsarbetet i betydande grad skulle försvåra nyttjandet av någon fastighet, ska en sådan fastighets ägare eller innehavare informeras om ansökan genom vanlig delgivning enligt vad som bestäms i 59 § i förvaltningslagen.

2.1.9 Naturvårdslagen

Syftet med naturvårdslagen är bl.a. att bevara naturens mångfald, vårda naturens skönhet och landskapets värde samt stöda hållbart nyttjande av naturtillgångarna och naturmiljön. De skyddsmetoder som föreskrivs i lagen hänför sig till skydd av naturvärden och områden som är värdefulla med tanke på den biologiska mångfalden. De områden som har de största naturvärdena skyddas som nationalparker och naturreservat samt som övriga naturskyddsområden. Naturskyddsområden kan inrättas både på statliga marker och på marker som tillhör privatpersoner. Naturskyddsområden berörs av fridlysningsbestämmelserna enligt naturvårdslagen, vilka bestämmer vad man får göra i områdena. För att skydda naturvärden av riksintresse kan det utarbetas naturskyddsprogram, genom vilka områden avsåts för naturskyddsändamål. På dessa områden som ingår i ett av statsrådet godkänt naturskyddsprogram gäller i enlighet med 9 § i naturvårdslagen åtgärdsbegränsning, enligt vilken man inte får vidta åtgärder som äventyrar skyddets syften.

I fråga om områden som hör till nätverket Natura 2000 är det förbjudet att betydligt försämra de naturvärden som ligger till grund för skyddet av området. Enligt 66 § 1 mom. i naturvårdslagen får en myndighet inte bevilja tillstånd att genomföra ett projekt eller godkänna eller fastställa en plan, om projektet eller planen betydligt försämrar dessa naturvärden. Urvalsgrunder för Natura 2000-områdena enligt habitat- och fågeldirektiven utgörs av flera naturtyper samt organismarter. Skyddet av de områden som hör till nätverket Natura 2000 genomförs nationellt, i huvudsak med metoder enligt naturvårds-, ödemarks-, vatten-, markanvändnings- och bygg-, skogs- och marktäktlagen.

Om konsekvensbedömning görs som en del av förfarandet vid miljökonsekvensbedömning enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, anses Naturabedömningen ha skötts på det sättet. Om nämnda lag inte tillämpas på projektet eller planen, ska Naturabedömning enligt naturvårdslagen genomföras separat. Vid en Naturabedömning bedöms projektets eller planens conse-

kvenser för naturskyddsområdet med godtagbara metoder och resultaten ska framgå klart av dokumenten. Förfaringsmässigt kan Naturabedömningen vara lättare än förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, som är mera formbundet.

I naturvårdslagen föreskrivs förutom om områdesskydd och skydd av naturtyper enligt 29 § dessutom om skydd av organismtyper och deras livsmiljöer. I 38—42 § i naturvårdslagen ingår bestämmelser om fridlysning av arter samt bestämmelser om hotade arter (46 §) och arter som åtnjuter särskilt skydd (47 §). I 47 § föreskrivs om skydd av platsen där en art som kräver särskilt skydd förekommer. Enligt 49 § i naturvårdslagen är det förbjudet att förstöra och försämra platser där individer av de djurarter som nämns i bilaga IV (a) till habitatdirektivet (92/43/EEG) förökar sig och rastar.

Naturvårdslagens skyddsbestämmelser är under föreskrivna förutsättningar förenade med möjlighet att avvika från skyddsbestämmelserna.

Enligt 27 § i naturvårdslagen kan närings-, trafik- och miljöcentralen på ansökan av områdets ägare eller den som har intresse i saken eller på förslag av miljöministeriet helt eller delvis häva skyddet av ett privatägt område eller lindra fridlysningsbestämmelserna, om områdets naturvärden har minskat väsentligt eller om fridlysningen av området står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst stort allmänt intresse.

Enligt 31 § i naturvårdslagen kan närings-, trafik- och miljöcentralen i enskilda fall bevilja undantag från skyddet av naturtyper enligt 29 §, om detta inte allvarligt äventyrar syftet med att naturtypen i fråga skyddats eller om skyddet står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst stort allmänt intresse.

Enligt 35 § i naturvårdslagen får skyddet av ett landskapsvårdsområde hävas eller skyddsbestämmelserna lindras, om landskapets värde har minskat väsentligt eller om skyddet står i vägen för ett projekt eller en plan av stort allmänt intresse.

Enligt 48 § i naturvårdslagen kan närings-, trafik- och miljöcentralen bevilja undantag från fridlysningsbestämmelserna i 39, 42 och 47 §, så länge en gynnsam skyddsnivå för arten bibehålls.

När det gäller arter som är skyddade i 49 § i naturvårdslagen och som nämns i bilaga IV (a) till habitatdirektivet bestäms om grunden för undantag i artikel 16.1 i habitatdirektivet. Där sägs att förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde, får medlemsstaterna göra undantag från bestämmelserna i artiklarna 12-14 samt 15 a och b a) för att skydda vilda djur och växter och bevara livsmiljöer, b) för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten och andra typer av egendom, c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller av andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön, d) för forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförsel av dessa arter och för den uppfödning som krävs för detta, inbegripet artificiell förökning av växter, e) för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

I fråga om fåglar som avses i artikel 1 i fågeldirektivet föreskrivs om möjligheten till undantag i artikel 9 i fågeldirektivet. Där sägs att medlemsstaterna får, om det inte finns någon annan lämplig lösning, medge undantag från artiklarna 5–8 av följande anledningar: a) av hänsyn till människors hälsa och säkerhet, av hänsyn till flygsäkerheten, för att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske och vatten, för att skydda flora och fauna, b) för forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförsel och för den uppfödning som krävs för detta, c) för att under strängt kontrollerade förhållanden och på selektiv grund tillåta fångst, hållande i fångenskap eller annan förnuftig användning av vissa fåglar i litet antal.

Enligt 66 § i naturvårdslagen (beviljande av tillstånd samt godkännande och fastställande av planer som gäller Natura 2000-

områden) får en myndighet inte bevilja tillstånd att genomföra ett projekt eller godkänna eller fastställa en plan, om bedömnings- och utlåtandeförfarandet enligt 65 § 1 och 2 mom. visar att projektet eller planen betydligt försämrar de naturvärden för vilkas skydd området införlivats eller avses bli införlivat i nätverket Natura 2000. Utan hinder av 1 mom. får tillståndet dock beviljas eller planen godkännas eller fastställas, om statsrådets allmänna sammanträde beslutar att projektet eller planen ska genomföras av ett skäl som är tvingande på grund av ett ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns någon alternativ lösning. Om det i området finns en sådan prioriterad naturtyp som avses i bilaga I till habitatdirektivet eller en sådan prioriterad art som avses i bilaga II till direktivet, är en ytterligare förutsättning att det finns skäl till beslutet på grund av mycket viktiga gynnsamma verkningar på människans hälsa, på den allmänna säkerheten eller på miljön någon annanstans eller att det finns något annat tvingande skäl som är betingat av ett ytterst viktigt allmänt intresse och som kräver att tillståndet beviljas eller planen godkänns eller fastställs. I det sistnämnda fallet ska kommissionens utlåtande inhämtas.

2.1.10 Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning

I Finland har direktivet om miljökonsekvensbedömning och FN:s ekonomiska kommission för Europa, ECE:s, konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen, FördrS 67/1997) genomförts genom lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning samt statsrådets förordning om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (713/2006), som utfärdats med stöd av lagen. Genom en lagändring (458/2006) genomfördes förpliktelseerna i direktivet om rätt till deltagande (2003/35/EG).

Lagens syfte är enligt 1 § att främja bedömningen och ett enhetligt beaktande av miljökonsekvenser vid planering och beslutsfattande och samtidigt öka medborgarnas tillgång till information och deras möjligheter till medbestämmande. Med miljökonse-

kvenser avses enligt 2 § 1 punkten de direkta och indirekta verkningar som ett projekt eller en verksamhet medför i Finland och utanför finskt territorium för a) människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel, b) marken, vattnet, luften, klimatet, växtligheten och organismer samt för naturens mångfald, c) samhällsstrukturen, byggnader, landskapet, stadsbilden och kulturarvet, d) utnyttjande av naturresurserna, samt för e) växelverkan mellan de i a—d underpunkterna nämnda faktorerna. Med förfarandet vid miljökonsekvensbedömning avses åter enligt 2 § 2 punkten ett förfarande där man utreder och bedömer miljökonsekvenserna av vissa projekt samt hör myndigheter och de vilkas förhållanden eller intressen kan påverkas av projektet.

Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas med stöd av 4 § alltid på projekt som nämns i projektförteckningen i 6 § i förordningen och i enskilda fall på andra projekt.

Projektförteckningen i 6 § i förordningen innehåller 50 projekttyper som är grupperade i elva verksamhetsområden. Enligt punkt 8 i projektförteckningen berörs överföring och lagring av energi och substanser alltid av bedömningsförfarandet i fråga om följande projekt: a) stamledningar för fjärrtransport av olja eller andra vätskor, dock inte vatten och avloppsvatten, b) gasledningar som är över 40 kilometer långa och har en diameter på över DN 800 millimeter, c) mer än 15 kilometer långa kraftledningar ovan markytan för minst 220 kilovolt, d) lager för olja, petrokemiska eller kemiska produkter där lagercisternernas volym är sammanlagt minst 50 000 kubikmeter, e) anläggningar för avskiljning av koldioxidströmmar för geologisk lagring från anläggningar som omfattas av tillämpningsområdet för denna projektförteckning, eller andra anläggningar från vilka de årliga avskiljningen av koldioxid är minst 1,5 megaton, f) rörledningar för transport av koldioxid från avskiljningsanläggningar till lagringsplatser, vilkas diameter överstiger DN 800 millimeter och längd överstiger 40 kilometer, inklusive där till hörande tryckstegningsstationer och g) geologisk lagring av koldioxid, med undantag för lagring som görs för forskning, utveckling eller provning

och där den sammanlagda mängden koldioxid är under 100 000 ton.

Bestämmelser om tillämpning av bedömningsförfarandet i enskilda fall finns i 4 § 2 och 3 mom. i lagen samt i 7 § i förordningen. Enligt 4 § 2 och 3 mom. i lagen tillämpas bedömningsförfarandet i enskilda fall när ett projekt liksom även någon annan än i 4 § 1 mom. avsedd väsentlig ändring av ett redan genomfört projekt sannolikt föranleder betydande skadliga miljökonsekvenser som, även med de sammantagna konsekvenserna, till sina natur och omfattning kan jämföras med konsekvenserna av projekt som nämns i projektförteckningen. Närmare bestämmelser om prövningsgrunderna ingår i 7 § i förordningen. I enlighet med detta ska det oftast prövas från fall till fall om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska tillämpas på projekt som hör till energiinfrastrukturförordningens tillämpningsområde, om inte projektet ingår i projektförteckningen i förordningen.

Med stöd av 6 a § i lagen är närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen) kontaktmyndighet. NTM-centralen fattar också beslut om bedömningsförfarandet ska tillämpas i enskilda fall. I projekt som gäller kärnanläggningar enligt kärnenergilagen (990/1987) är det likväl arbets- och näringsministeriet som är kontaktmyndighet. Ministeriet fattar också beslut om bedömningsförfarandet ska tillämpas på kärnanläggningar i enskilda fall.

I enlighet med 7 § 1 mom. ska miljökonsekvenserna av ett projekt vara utredda innan åtgärder med väsentliga miljökonsekvenser vidtas för genomförande av projektet.

Bedömningsförfarandet inleds när den projektansvarige tillställer kontaktmyndigheten bedömningsprogrammet i ett så tidigt stadium som möjligt. Kontaktmyndigheten ska se till att det informeras om bedömningsprogrammet samt att det ges möjlighet att avge utlåtanden och framföra åsikter. Kontaktmyndigheten avger ett utlåtande om bedömningsprogrammet, av vilket det ska framgå till vilka delar bedömningsprogrammet vid behov ska revideras och hur de utredningar som behövs enligt denna lag ska skaffas och hur tillkännagivandet och hörandet ska ordnas och vid behov samordnas med förfaran-

den enligt andra lagar som gäller projektet. I utlåtandet ska ett sammandrag ges över andra utlåtanden och åsikter. Kontaktmyndigheten lämnar sitt utlåtande och andra utlåtanden och åsikter till den projektansvarige och dessutom är kontaktmyndigheten skyldiga att samtidigt sända utlåtandet för kännedom till de myndigheter som saken gäller.

Den projektansvarige utreder på basis av bedömningsprogrammet och kontaktmyndighetens utlåtande konsekvenserna av projektet och dess alternativ och gör upp en miljökonsekvensbeskrivning som tillställs kontaktmyndigheten. Kontaktmyndigheten ska se till att det ordnas samråd om konsekvensbeskrivningen, så att allmänheten och andra myndigheter har möjlighet att framföra åsikter eller avge utlåtande. Enligt 12 § ger kontaktmyndigheten sitt utlåtande om konsekvensbeskrivningen och dess tillräcklighet. Utlåtandet ska också på samma sätt som utlåtandet om bedömningsprogrammet innehålla ett sammandrag över andra åsikter och utlåtanden.

Bedömningsförfarandet avslutas när kontaktmyndigheten ger sitt utlåtande samt övriga åsikter och utlåtanden till den projektansvarige. Kontaktmyndigheten sänder också sitt utlåtande för kännedom till de myndigheter som behandlar projektet, till kommunerna inom det område som påverkas av projektet och vid behov till landskapsförbunden och andra behöriga myndigheter. Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning avslutas alltså inte i sig genom ett förvaltningsbeslut och bedömningsförfarandet innehåller inget ställningstagande som är bindande för tillståndsmyndigheterna om huruvida verksamheten borde tillåtas. Med stöd av 13 § får en myndighet dock inte bevilja tillstånd att genomföra ett projekt och inte heller fatta något annat därmed jämförbart beslut innan den har fått konsekvensbeskrivningen och kontaktmyndighetens utlåtande om denna till sitt förfogande. Av myndighetens tillståndsbeslut eller något annat därmed jämförbart beslut som gäller projektet ska framgå hur konsekvensbeskrivningen och kontaktmyndighetens utlåtande om denna har beaktats.

Enligt 3 § ska vid tillämpningen av lagen beaktas de utredningar om projektet och dess miljökonsekvenser som gjorts i något annat

sammanhang samt i mån av möjlighet de utredningar samordnas som förutsätts i lagen och i någon annan lagstiftning. Om användningen av en konsekvensbeskrivning som utredning enligt någon annan lag föreskrivs särskilt.

2.2 Lagstiftningen i Europeiska unionen

Energiinfrastrukturförordningen

Tillämpningsområde och definitioner

Enligt artikel 1.2 b i energiinfrastrukturförordningen är syftet med förordningen att underlätta ett snabbt genomförande av projekt av gemensamt intresse genom att effektivisera, närmare samordna och påskynda tillståndsprocesserna och stärka allmänhetens medverkan.

Enligt 34 punkten i förordningens ingress bör förordningen, särskilt bestämmelserna om tillståndsgivning, allmänhetens medverkan och genomförande av projekt av gemensamt intresse, tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av internationell rätt och unionsrätten, exempelvis bestämmelser om skydd av miljön och människors hälsa och bestämmelser som antagits inom ramen för den gemensamma fiskeri- och havspolitik.

Enligt punkt 39 i förordningens ingress gäller förordningen endast tillståndsgivning till, allmänhetens medverkan i samt reglering av projekt av gemensamt intresse i den betydelse som anges i förordningen. Medlemsstaterna kan dock med stöd av nationell lagstiftning tillämpa samma eller liknande regler på andra projekt som inte är att anse som projekt av gemensamt intresse inom tillämpningsområdet för denna förordning. Beträffande rättsliga incitament kan medlemsstaterna, med stöd av sin nationella lagstiftning, tillämpa samma eller liknande regler på projekt av gemensamt intresse som omfattas av kategorin ellagring.

Enligt artikel 2.1 i förordningen avses med energiinfrastruktur varje fysisk utrustning eller anläggning som omfattas av energiinfrastrukturkategorierna som är belägen i unionen eller kopplar samman unionen och ett eller flera tredjeländer. Energiinfrastrukturka-

tegorierna enligt bilaga II till energiinfrastrukturförordningen är el, gas, olja och koldioxid.

Enligt artikel 2.2 avses med övergripande beslut det beslut eller den samling beslut av en eller flera myndigheter i en medlemsstat, med undantag för domstolar eller liknande organ, där det avgörs om en projektansvarig ska få eller inte få tillstånd att bygga energiinfrastruktur för att genomföra ett projekt, utan att det påverkar ett beslut som fattas inom ramen för ett administrativt överklagandeförfarande.

I punkt 33 i ingressen sägs att om medlemsstaterna anser det lämpligt kan de låta det övergripande beslutet innefatta beslut som fattats i samband med dels förhandlingar med enskilda markägare för att bereda tillträde till, ge äganderätt eller besittningsrätt till mark, dels fysisk planering där det i stora drag fastställs hur marken i en bestämd region ska användas, bland annat för vägar, järnvägar, byggnader, naturskyddsområden, förutsatt att planeringen inte görs endast för det planerade projektet, dels även beviljande av drifttillstånd. Vid tillståndprocesserna skulle ett projekt av gemensamt intresse också kunna omfatta anknuten infrastruktur i den utsträckning den ofrånkomligen behövs för att projektet ska kunna anläggas eller fungera.

Enligt artikel 2.3 avses med projekt en eller flera ledningar, rörledningssystem, anläggningar, utrustningar eller installationer, som omfattas av energiinfrastruktorkategorierna.

Prioritering av projekt av gemensamt intresse

I artikel 7 energiinfrastrukturförordningen föreskrivs om prioritering av projekt av gemensamt intresse. Enligt artikel 7.2 ska för att ärenden som rör ansökningar beträffande projekt av gemensamt intresse ska handläggas på ett effektivt sätt de projektansvariga och alla berörda myndigheter se till att ärendena i fråga om resurstilldelning behandlas så snabbt som det är rättsligt möjligt.

Enligt artikel 7.3 ska projekt av gemensamt intresse, när detta är möjligt enligt nationell rätt, tillerkännas största möjliga nationella betydelse och behandlas som sådant i till-

ståndsprocesser samt vid fysisk planering, inklusive miljökonsekvensbedömningar, om detta följer av nationell rätt, i den mån och på det sätt sådan behandling följer av nationell rätt för motsvarande typ av energiinfrastruktur.

Enligt punkt 40 i ingressen bör de medlemsstater som för närvarande inte har fastställt en juridisk status för den största möjliga nationella betydelse som kan tillerkännas energiinfrastrukturprojekt vid tillståndprocesser överväga att införa en sådan status, framför allt genom att utvärdera om detta skulle påskynda tillståndprocesserna.

Organisering av tillståndprocessen

I artikel 8 i energiinfrastrukturförordningen bestäms om organisering av tillståndprocessen för projekt av gemensamt intresse. Varje medlemsstat ska utse en behörig nationell myndighet som ska ansvara för att underlätta och samordna tillståndprocessen för projekt av gemensamt intresse.

Enligt artikel 8.3 ska utan att det påverkar tillämpningen av relevanta krav enligt internationell rätt och unionsrätten den behöriga myndigheten vidta åtgärder för att underlätta utfärdandet av det övergripande beslutet. Det övergripande beslutet ska utfärdas inom den tidsgräns som anges i artikel 10.1 och 10.2, i enlighet med integrerat schema, samordnat schema eller samarbetsschema enligt artikel 8.

Integrerat schema innebär att det övergripande beslutet ska utfärdas av den behöriga myndigheten och vara det enda rättsligt bindande beslutet som följer på det formella tillståndsförfarandet. Om andra myndigheter berörs av projektet får de, i enlighet med nationell rätt, lämna sina yttranden som bidrag till förfarandet, och dessa yttranden ska beaktas av den behöriga myndigheten.

Samordnat schema innebär att det övergripande beslutet omfattar flera enskilda rättsligt bindande beslut från flera berörda myndigheter, vilka ska samordnas av den behöriga myndigheten. Den behöriga myndigheten får tillsätta en arbetsgrupp där alla berörda myndigheter finns företrädade, för att utarbeta en tidsplan för tillståndsgivningen i enlighet

med artikel 10.4 b samt övervaka och samordna genomförandet av den. Den behöriga myndigheten ska samråda med de övriga berörda myndigheterna, i förekommande fall i enlighet med nationell rätt och utan att det påverkar de tidsfrister som fastställs i enlighet med artikel 10, för att från fall till fall fastställa en rimlig tidsgräns inom vilken de enskilda besluten ska fattas. Den behöriga myndigheten får fatta ett enskilt beslut på en annan berörd nationell myndighets vägnar om beslutet från den myndigheten inte meddelas inom tidsgränsen och dröjsmålet inte kan rättfärdigas, eller om nationell rätt föreskriver detta, och, i den utsträckning det är förenligt med unionsrätten, får den behöriga myndigheten anse att en annan berörd nationell myndighet antingen godkänt eller avslagit projektet om den myndigheten inte utfärdat sitt beslut inom tidsfristen. Om nationell rätt föreskriver detta får den behöriga myndigheten åsidosätta ett enskilt beslut från en annan berörd nationell myndighet, om den anser att den nationella myndigheten inte motiverat beslutet i tillräcklig utsträckning. Den behöriga myndigheten ska i sådana fall se till att tillämpliga krav i internationell rätt och unionsrätten respekteras och ska vederbörligen motivera sitt beslut.

Samarbetsschema innebär att det övergripande beslutet ska samordnas av den behöriga myndigheten. Den behöriga myndigheten ska samråda med de övriga berörda myndigheterna, i förekommande fall i enlighet med nationell rätt och utan att det påverkar de tidsfrister som fastställs i enlighet med artikel 10, för att från fall till fall fastställa en rimlig tidsfrist inom vilken de enskilda besluten ska fattas. Den ska övervaka att de berörda myndigheterna följer tidsfristerna.

Med hänsyn till de nationella särdragen inom planering och tillståndsprocesser, får medlemsstaterna välja mellan de tre schemana för att underlätta och samordna sina förfaranden, och de ska välja att tillämpa det schema som är mest effektivt. Om en medlemsstat väljer samarbetsschemat ska den underrätta kommissionen om skälen till detta. Kommissionen ska i den rapport som avses i artikel 17 utvärdera hur effektiva de olika schemana är.

Medlemsstaterna får tillämpa olika scheman bland dem som fastställs i punkt 3 på landbaserade respektive havsbaserade (onshore och offshore) projekt av gemensamt intresse.

Insyn och allmänhetens medverkan

I artikel 9 i energiinfrastrukturförordningen bestäms om insyn och allmänhetens medverkan. Senast den 16 maj 2014 ska medlemsstaten eller den behöriga myndigheten, vid behov i samarbete med andra berörda myndigheter, offentliggöra en handbok för de förfaranden för tillståndsprocessen som är tillämpliga på projekt av gemensamt intresse. Handboken ska uppdateras efter behov och göras tillgänglig för allmänheten. Handboken ska inte vara juridiskt bindande, men den får hänvisa till eller återge relevanta rättsliga bestämmelser.

Utan att det påverkar krav enligt Århus- och Esbokonventionerna och tillämplig unionsrätt ska alla parter som medverkar i tillståndsprocessen följa principerna för allmänhetens medverkan som anges i bilaga VI.3.

Enligt bilaga VI.3 ska intressenter som berörs av ett projekt av gemensamt intresse, bland annat relevanta nationella, regionala och lokala myndigheter, markägare och medborgare som bor i närheten av projektet samt allmänheten och dess sammanslutningar, organisationer eller grupper informeras utförligt och höras tidigt, i ett skede då det ännu går att ta hänsyn till eventuella farhågor från allmänhetens sida, och på ett öppet sätt som medger insyn. Den behöriga myndigheten ska i förekommande fall aktivt stödja de insatser som den projektansvarige gör.

De behöriga myndigheterna ska se till att offentliga samråd om projekt av gemensamt intresse sammanförs om detta är möjligt. Varje offentligt samråd ska omfatta alla ämnesområden som är av betydelse för den aktuella etappen i förfarandet, och ett ämnesområde av betydelse för en särskild etapp ska inte tas upp i mer än ett offentligt samråd, varvid dock ett och samma offentliga samråd får hållas på flera olika geografiska ställen. De ämnesområden som tas upp i ett offentligt

samråd ska anges tydligt i meddelandet om det offentliga samrådet.

Kommentarer och invändningar ska endast tillåtas från början av det offentliga samrådet och fram till dess att tidsfristen löper ut.

Inom en indikativ period på tre månader efter det att tillståndsprocessen inletts enligt artikel 10.1 a ska den projektansvarige utarbeta och lägga fram ett koncept för allmänhetens medverkan och lämna in det till den behöriga myndigheten, utgående från det förfarande som anges i den handbok som avses i punkt 1 och i enlighet med de riktlinjer som fastställs i bilaga VI. Den behöriga myndigheten ska begära in ändringar eller godkänna konceptet för allmänhetens medverkan inom tre månader och därvid beakta alla former av allmänhetens medverkan eller samråd med allmänheten vilka ägt rum innan tillståndsprocessen inleddes, till den del kraven i artikel 9 uppfyllts när det gäller denna medverkan och detta samråd.

Om den projektansvarige avser att väsentligt ändra ett redan godkänt koncept ska den underrätta den behöriga myndigheten om detta. Den behöriga myndigheten får i så fall begära ändringar.

Enligt artikel 9.4 ska den projektansvarige eller, om detta krävs enligt nationell rätt, den behöriga myndigheten genomföra minst ett offentligt samråd innan den slutliga och fullständiga ansökan skickas in till den behöriga myndigheten enligt artikel 10.1 a.

Den projektansvarige ska utarbeta en rapport som sammanfattar resultaten av den verksamhet som har bedrivits med tanke på allmänhetens medverkan innan ansökan lämnas in, där det också ska ingå uppgifter om den verksamhet som bedrivits innan tillståndsprocessen inleddes. Den projektansvarige ska skicka in den rapporten tillsammans med ansökan till den behöriga myndigheten. Vederbörlig hänsyn ska tas till dessa resultat i det övergripande beslutet.

Om ett projekt överskrider två eller flera medlemsstaters gränser ska de offentliga samråden i enlighet med punkt 4 i varje berörd medlemsstat genomföras senast inom två månader efter det att det första offentliga samrådet inleddes.

Om ett projekt kan antas få betydande skadliga gränsöverskridande verkningar i en

eller flera angränsande medlemsstater och artikel 7 i direktiv 2011/92/EU samt Esbokkonventionen är tillämpliga, ska information om detta göras tillgänglig för den behöriga myndigheten i de angränsande medlemsstaterna. Den behöriga myndigheten i de angränsande medlemsstaterna ska i förekommande fall i anmälningförfarandet meddela huruvida den eller någon annan berörd myndighet önskar delta i de offentliga samråden.

Den projektansvarige eller, om detta följer av nationell rätt, den behöriga myndigheten ska inrätta och regelbundet uppdatera en webbplats med relevant information om projektet av gemensamt intresse och som ska länkas till kommissionens webbplats och uppfylla kraven i bilaga VI.6. Kommersiellt känslig information ska behandlas konfidentiellt.

De projektansvariga ska även offentliggöra relevant information genom andra lämpliga informationsmedel som allmänheten har obehindrad tillgång till.

Tillståndsprocessens längd och genomförande

Enligt punkt 32 i energiinfrastrukturförordningens ingress är det viktigt att tillståndsprocesserna effektiviseras och förbättras, samtidigt som man i möjligaste mån och med vederbörligt beaktande av subsidiaritetsprincipen respekterar de nationella befogenheter och förfaranden som gäller i samband med att ny infrastruktur anläggs. Med tanke på det brådskande behovet av att utveckla energiinfrastruktur bör förenklingen av tillståndsprocesserna åtföljas av en tydlig tidsfrist för de respektive myndigheternas beslut om anläggningen av projektet. Tidsfristen bör uppmuntra till större effektivitet vid fastställandet och handläggningen av förfarandena, och bör under inga omständigheter äventyra de höga standarderna för miljöskydd och allmänhetens medverkan. Medlemsstaterna kan dock sträva efter att ytterligare förkorta maximala tidsfrister som fastställs i denna förordning, om det är möjligt. De behöriga myndigheterna bör se till att tidsfristerna följs och medlemsstaterna bör sträva efter att se till att överklaganden som avser ifrågasät-

tande av den materiella eller formella giltigheten av ett övergripande beslut handläggs så effektivt som möjligt.

Enligt artikel 10.1 i förordningen består tillståndsprocessen av föransökningsförfarandet och det formella tillståndsförfarandet.

Föransökningsförfarandet, som omfattar perioden från tillståndsprocessens startdatum och fram till dess att den inlämnade ansökan godtas av den behöriga myndigheten, ska genomföras under en indikativ period på två år. Detta förfarande ska innefatta arbetet med eventuella miljörapporter som ska sammanställas av de projektansvariga.

För att tillståndsprocessens startdatum ska kunna fastställas, ska de projektansvariga skriftligen anmäla projektet till den behöriga myndigheten i de berörda medlemsstaterna och inbegripa en rimligt detaljerad beskrivning av projektet. Senast tre månader efter det att den behöriga myndigheten har mottagit anmälan ska den godta eller, om den anser att projektet inte har framskridit tillräckligt för att en tillståndsprocess ska kunna inledas, avslå anmälan skriftligen, vilket ska göras även på de andra berörda myndigheternas vägnar. Om anmälan avslås ska den behöriga myndigheten motivera sitt beslut, även på de andra berörda myndigheternas vägnar. Den dag då den behöriga myndigheten undertecknar sin bekräftelse av att den mottagit anmälan ska anses utgöra startdatum för tillståndsprocessen.

Det formella tillståndsförfarandet, som omfattar perioden från dagen då den inlämnade ansökan godtas och fram till dess att det övergripande beslutet fattas, får pågå i högst ett år och sex månader. Denna tidsfrist får förkortas av medlemsstaterna om de anser det lämpligt.

Enligt artikel 10.2 får de bägge förfaranden som avses i punkt 1 pågå i sammanlagt högst tre år och sex månader. Om den behöriga myndigheten anser att det ena eller båda förfarandena i tillståndsprocessen inte kommer att slutföras före de tidsfrister som anges i punkt 1 får den dock, före fristernas utgång och från fall till fall, besluta om att förlänga den ena eller båda fristerna med högst nio månader för båda förfarandena sammantaget. I det fallet ska den behöriga myndigheten underrätta den berörda gruppen och redogöra

för vilka åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas för att tillståndsprocessen ska kunna slutföras så fort som möjligt. Gruppen får begära att den behöriga myndigheten regelbundet rapporterar om vilka framsteg som har gjorts i detta avseende.

I artikel 10.3 sägs att om en rutt eller en förläggingsplats ska fastställas i en medlemsstat endast med tanke på ett planerat projekt, också vid planeringen av specifika korridorer för nätinfrastukturer, och detta inte kan göras som ett led i den process som leder fram till det övergripande beslutet, ska beslutet om fastställande fattas inom en separat tidsfrist på sex månader, med början från och med den dag då den projektansvarige inlämnat de slutliga och fullständiga ansökningshandlingarna. I det fallet ska den förlängning som avses ovan förkortas till sex månader, också för det förfarande som avses i denna punkt.

I artikel 10.4 bestäms om föransökningsförfarandet. Efter att den behöriga myndigheten godtagit anmälan ska den, i nära samarbete med övriga berörda myndigheter och i förekommande fall utgående från ett förslag från den projektansvarige, fastställa hur omfattande material och hur detaljerad information den projektansvarige ska skicka in i sin ansökan om ett övergripande beslut.

Den behöriga myndigheten ska i nära samarbete med den projektansvarige och andra berörda myndigheter utarbeta ett detaljerat schema för tillståndsprocessen.

När den behöriga myndigheten har mottagit utkastet till ansökan ska den vid behov, och även på andra berörda myndigheters vägnar, begära in ytterligare information från den projektansvarige, dock bara i sådana frågor som specificerats tidigare. Senast tre månader efter det att den behöriga myndigheten har mottagit den ytterligare informationen ska den skriftligen godta ansökan för behandling. En begäran om ytterligare information får endast framställas om det motiveras av nya omständigheter.

Enligt artikel 10.5 ska den projektansvarige se till att ansökan är fullständig och av tillfredsställande kvalitet, och ska begära ett yttrande om detta från den behöriga myndigheten så tidigt som möjligt under föransökningsförfarandet. Den projektansvarige ska

samarbeta fullt ut med den behöriga myndigheten för att hålla tidsfristerna och följa det detaljerade schemat.

Enligt artikel 10.6 ska de tidsfrister som fastställs i artikeln inte påverka skyldigheter som följer av internationell rätt eller unionsrätten och inte heller förfaranden för överklaganden av förvaltningsbeslut och rättslig prövning av en domstol.

2.3 Vissa andra länders lösningar

Sverige

I Sverige föreskrivs om genomförande av energiinfrastrukturförordningen genom förordning (SFS2013:752). Behörig nationell myndighet är svenska regeringen. I el- och gasärenden har den behöriga myndighetens uppgifter delegerats till den nationella energitillsynsmyndigheten (Energimarknadsinspektionen). Även i dessa ärenden bär regeringen ansvaret för tidtabellerna. Sverige har valt samarbetsschemat enligt artikel 8.3 c i energiinfrastrukturförordningen. De tillstånd som hör till energiinfrastrukturförordningens tillämpningsområde beskrivs i en handbok som Energimarknadsinspektionen offentliggör senare. Tillämpningsområdet kommer att omfatta alla tillstånd som behövs för att anlägga projekt med undantag för domstolsbeslut.

Tyskland

I Tyskland behandlas betydande trafik- och energiinfrastrukturprojekt vid tillståndsförfarandet enligt förbundsstatens lag om förvaltningsförfarande (Planfeststellung). Vid förfarandet undersöks förutsättningarna att genomföra ett projekt enligt olika lagar och det beslut som meddelas ersätter de enskilda tillståndsavgöranden som olika lagar förutsätter. I Tyskland är behörig nationell myndighet den tyska energitillsynsmyndigheten (Bundesnetzagentur). Tyskland har valt det integrerade schemat enligt artikel 8.3 a i energiinfrastrukturförordningen. Bundesnetzagentur bl.a. granskar och fastställer nätutvecklingsplaner, bedömer nätprojekts miljö-

konsekvenser och utarbetar miljörapporter och fastställer de exakta rutterna för gränsöverskridande projekt.

Europeiska unionens övriga medlemsstater

Enligt information från Europeiska kommissionen i februari 2014 har tre medlemsstater (Malta, Rumänien och Tyskland) valt det integrerade schemat enligt artikel 8.3 a i energiinfrastrukturförordningen. Bulgarien, Polen, Frankrike, Slovenien och Portugal har valt det samordnade schemat enligt artikel 8.3 b i energiinfrastrukturförordningen. Samarbetsschemat enligt artikel 8.3 c i energiinfrastrukturförordningen har valts av Cypern, Belgien, Ungern, Irland, Sverige, Storbritannien, Estland, Lettland, Tjeckien, Litauen och Slovakien. Danmark har valt det integrerade schemat enligt led a för havsbaserade (offshore) projekt och samarbetsschemat enligt led c för landbaserade (onshore) projekt.

Som behörig nationell myndighet har de flesta medlemsländerna valt det ministerium som ansvarar för energifrågor eller den nationella energitillsynsmyndigheten.

2.4 Bedömning av nuläget

Bestämmelser om det förfarande som ska iakttas i förvaltningsärenden och om grunderna för god förvaltning ingår i förvaltningslagen, som är en allmän lag. De lagar som behandlar tillståndsförfaranden kan innehålla procedurbestämmelser om avviker från förvaltningslagen och som ska iakttas i stället för förvaltningslagen. Enligt 8 § i förvaltningslagen ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller utträttandet av ärenden. I 10 § bestäms om samarbete mellan myndigheter. Inom ramen för sin behörighet och i den omfattning ärendet kräver ska varje myndighet på andra myndigheters begäran bistå dessa i skötsel av en förvaltningsuppgift, och även i övrigt sträva efter att främja samarbetet mellan myndigheterna.

Mellan dem som genomför ett projekt och tillståndsmyndigheterna förs även för närvarande ofta inofficiella överläggningar om tillståndsansökningarnas innehåll och handläggningstidtabellen för ansökan innan tillståndsansökan lämnas in. Sådana överläggningar baserar sig på frivillighet och det finns inga bestämmelser om dem. Föransökningsförfarandet enligt artikel 10 i energiinfrastrukturförordningen är alltså en ny form av reglering inom det finländska tillståndssystemet. Miljöministeriet och arbets- och näringsministeriet bereder under våren 2014 i enlighet med målet för det strukturpolitiska programmet verksamhetsmodeller för att förhandsöverläggningarna mellan tillstånds- och andra centrala myndigheter och verksamhetsutövarna ska bli en etablerad del av hela tillståndsärendeprocessen.

Lagarna om de tillstånd som behövs för energiinfrastrukturprojekt innehåller inga bestämmelser om i vilken ordning tillstånden ska beviljas och tillståndsprocesserna pågår ofta samtidigt hos olika myndigheter. Man har dock kunnat komma överens med sökandena eller myndigheterna emellan om den ordning i vilken tillstånden ska beviljas. Ordningen kan vara beroende av när de utredningar som behövs för olika tillstånd blir klara eller av andra praktiska orsaker. Till alla tillståndsansökningar som gäller projekt som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning ska fogas en konsekvensbeskrivning enligt den nämnda lagen. De flesta tillstånd är förenade med villkor som hänför sig till planläggningen, tillståndet får t.ex. inte strida mot planen, försvåra genomförandet av planen eller så ska planen beaktas när tillstånd beviljas.

I samband med tillståndsprocesser som gällt betydande gränsöverskridande energiinfrastrukturprojekt som genomförts tidigare i Finland (t.ex. naturgasledningen Nord Stream och elkabeln Estlink 2) har det inte förekommit några problem i samarbetet mellan myndigheterna under tillståndsprocessen. Det har gått att genomföra tillståndsprocesserna på ett smidigt sätt utan några dröjsmål.

Energiinfrastrukturkategorierna enligt bilaga II till energiinfrastrukturförordningen är el, gas, olja och koldioxid. El- och gasprojekt hör till dem som för Finlands del kan finnas

på PCI-förteckningen. På den första PCI-förteckningen finns LNG-terminalprojektet i Finska viken och gasledningsprojektet Balticconnector. Tillstånds-förfarandet enligt energiinfrastrukturförordningen ska alltså tillämpas på dessa projekt. Det finns ingen olja i Finlands berggrund, så i praktiken blir det inte aktuellt med några oljeprojekt i Finland. Tillvaratagande av koldioxid hänför sig vanligtvis till borrning efter olja och gas.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att utse den behöriga nationella myndighet som energiinfrastrukturförordningen förutsätter och sätta i kraft de ändringar i lagstiftningen som tillstånds-förfarandena enligt förordningen förutsätter.

Målet är också att behandlingen av tillstånd som gäller energiinfrastrukturprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen ska bli smidigare.

3.2 Alternativ

3.2.1 Tillstånd som berörs av tillståndsprocessen enligt infrastrukturförordningen

Till energiinfrastrukturförordningens tillämpningsområde hör i enlighet med dess ordalydelse tillstånd som gäller anläggande av energiinfrastruktur. Verksamhetstillstånd eller tillstånd som gäller fastställande av en rutt eller förlägningsplats behöver inte omfattas av tillståndsprocessen enligt energiinfrastrukturförordningen, men medlemsstaterna kan låta även dem omfattas av tillståndsprocessen, om de anser det nödvändigt.

I Finland ska i enlighet med energiinfrastrukturförordningens ordalydelse endast tillstånd som gäller anläggande av energiinfrastrukturprojekt kunna omfattas av tillståndsprocessen enligt förordningen. Tillstånd som gäller anläggande är projekttillstånd enligt 14 § i elmarknadslagen, projekttillstånd enligt 6 kap. 5 § i naturgasmarknadslagen, sam-

tycke till utnyttjande eller användning av Finlands ekonomiska zon enligt 6 och 7 § i lagen om Finlands ekonomiska zon, tillstånd enligt vattenlagen, bygglov och åtgärdstillstånd enligt 125 och 126 § i markanvändnings- och bygglagen samt tillstånd enligt 23 och 37 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.

Alternativet är att låta tillståndprocessen enligt energiinfrastrukturförordningen utöver de tillstånd som gäller anläggande börja omfatta även miljöstillstånd, som gäller verksamhet som medför risk för miljöförstöring, och inlösningstillstånd, som gäller fastställande av en rutt och kommunens samtycke till dragning av en ledning enligt 17 § i elmarknadslagen.

3.2.2 Organisering av tillståndprocessen enligt energiinfrastrukturförordningen

Medlemsstaterna ska välja ett av schemana i artikel 8.3 i energiinfrastrukturförordningen för att organisera tillståndprocessen enligt förordningen. Enligt det integrerade schemat ska den behöriga myndigheten utfärda ett beslut, som är det enda rättsligt bindande beslutet som följer på det formella tillståndsförfarandet. Enligt det samordnade schemat omfattar det övergripande beslutet flera enskilda rättsligt bindande beslut från flera berörda myndigheter. Den behöriga myndigheten får dock fatta ett enskilt beslut på en annan berörd nationell myndighets vägnar om beslutet från den myndigheten inte meddelas inom tidsgränsen. Enligt samarbetsschema ska den behöriga myndigheten samordna tillståndsbesluten samt besluta när ansökningsdokumenten är tillräckligt omfattande.

3.2.3 Behörig nationell myndighet

Behörig nationell myndighet kunde vara antingen arbets- och näringsministeriet eller miljöministeriet eller bland de myndigheter som är involverade i energiinfrastrukturprojekt Energimyndigheten eller Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland. Behörig myndighet kunde också vara någon annan än en befintlig myndighet, t.ex. en separat nämnd, till vilken utses företrädare för olika tillståndsmyndigheter.

3.3 De viktigaste förslagen

Det föreslås att de nationella åtgärder som förutsätts av tillståndprocesserna enligt energiinfrastrukturförordningen och utnämningen av en behörig myndighet genomförs genom att det stiftas en ny lag om behandlingen av tillstånd till energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen. Dessutom föreslås att nödvändiga ändringar företas i tillämpningsområdena för elmarknadslagen, naturgasmarknadslagen, lagen om Finlands ekonomiska zon, vattenlagen, miljöskyddslagen, markanvändnings- och bygglagen, lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor samt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter.

Tillståndprocessen enligt energiinfrastrukturförordningen föreslås förutom olika byggnadstillstånd dessutom omfatta miljöstillstånd och inlösningstillstånd samt kommunens samtycke till dragning av en ledning enligt 17 § i elmarknadslagen. Att miljöstillstånd och tillstånd som gäller valet av rutt tas med i tillståndprocessen enligt energiinfrastrukturförordningen överensstämmer mera med förordningens syfte än att de skulle ställas utanför tillståndprocessen. När tillämpningsområdet för tillståndsförfarandet enligt energiinfrastrukturförordningen är så omfattande som möjligt kan man säkerställa att alla tillståndprocesser som gäller energiprojekt av gemensamt intresse löper så effektivt som möjligt. Miljöstillstånd och inlösningstillstånd är viktiga steg när projekt genomförs och tillståndprocesserna pågår ofta samtidigt som andra tillstånd som krävs för projekten, så det är skäl att inkludera dem i lagens tillämpningsområde.

Procedurer som gäller undantag enligt naturvårdslagen kan tidsmässigt sammanfalla med både föransökningsförfarandet enligt energiinfrastrukturförordningen och den egentliga tillståndprocessen. Undantag utgör ofta en förutsättning för att andra tillstånd ska beviljas, så det lämpar sig inte med tanke på vare sig karaktären eller tidtabellerna att de tas med i tillståndsförfarandet enligt förordningen, där den behöriga myndigheten godkänner alla ansökningsdokument.

Inlösningstillstånd enligt 84 § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter infaller tidsmässigt samtidigt som föransökningsförfarandet enligt energiinfrastrukturförordningen. Undersökningstillstånd ska dock ha beviljats innan ansökan om inlösningstillstånd börjar göras upp. Med tanke på tidtabellen är det alltså inte lämpligt att ta med undersökningstillstånd i tillståndsförfarandet enligt förordningen.

Det föreslås att den nationella energitillsynsmyndigheten, Energimyndigheten, utses till behörig nationell myndighet. Den rådande utvecklingstrenden är att man försöker överföra beslutsfattande som gäller enskilda fall och rutinartade myndighetsuppgifter från ministerienivå till lägre myndighetsnivå. Av denna orsak skulle det inte vara motiverat att utse ministeriet till behörig myndighet. Det skulle också strida mot de rådande utvecklingsmålen inom förvaltningen att inrätta en separat nämnd och det skulle inte heller vara någon särskilt effektiv lösning. Energimyndigheten sköter tillståndsärenden som motsvarar de tillståndsärenden som hör till energiinfrastrukturförordningens tillämpningsområde och andra uppgifter i anslutning till genomförandet av förordningen och den är en självständig och oberoende myndighet. Energiinfrastrukturförordningen hör vad tillståndsärenden beträffar till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde och Energimyndigheten är den myndighet inom förvaltningsområdet som sköter operativa uppgifter inom energiförvaltningen. Flera andra av Europeiska unionens medlemsländer har valt energitillsynsmyndigheten till behörig nationell myndighet.

Det föreslås att samarbetsschemat tillämpas på organiseringen av tillståndsprocessen enligt energiinfrastrukturförordningen.

Det integrerade systemet skulle kräva stora förändringar i det finländska tillståndssystemet. I Finland är antalet olika tillstånd stort och tillståndsmyndigheterna är självständiga. Det finns avsevärda skillnader i verksamheten hos de myndigheter som behandlar tillstånd; en del av tillstånden behandlas hos myndigheter vilkas huvudsakliga uppgift är att vara tillståndsmyndighet, en del hos statsrådet och ministerierna, vilkas huvudsakliga uppgifter hänför sig till det politiska besluts-

fattandet och beredningen av det. Dessutom finns det tillstånd som behandlas av de kommunala myndigheterna. Även prövningsrätten för de myndigheter som behandlar tillstånd varierar. Myndigheternas tillståndsprövning är i huvudsak av rättsprövningsnatur, men för de tillståndsärenden som statsrådet och ministerierna behandlar är kriterierna så pass allmänt hållna att tillståndsmyndighetens prövningsrätt i praktiken blir omfattande. På grund av dessa skillnader skulle det vara problematiskt att koncentrera behandlingen av tillstånd av olika typer till en myndighet med tanke på syftet med tillståndsförfarandena. Dessutom skulle det vara svårt att koncentrera tillräcklig sakkunskap till en myndighet.

Det samordnade schemat är komplicerat och skulle vara arbetskrävande att genomföra. Särskilt problematiskt skulle det vara att föreskriva om ett förfarande där en annan myndighet kan börja behandla ett ärende som någon myndighet redan beslutat om och fatta ett annorlunda beslut än denna. Det är svårt att bygga upp ett sådant förfarande så att det skulle överensstämma med de allmänna förvaltningsrättsliga principerna. Den behöriga myndigheten skulle också ha stor makt enligt detta schema, så det är behäftat med samma problem som det integrerade schemat.

Samarbetsschemat skulle vara lättast att genomföra, eftersom det kräver minst ändringar i lagstiftningen och tillståndsprocesserna. Samordningsproblemen i anslutning till tillståndsmyndigheternas självständighet och de olika tillståndens och beslutsfattandets natur skulle vara färre än med de andra schemana. Sakkunskap skulle inte behövas samlas till en myndighet. Tillståndsbehandlingen skulle också vara snabbast hos de myndigheter som även annars sköter dylika tillståndsuppgifter.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

4.1.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna

Propositionen uppskattas ha tämligen små ekonomiska konsekvenser. Energiinfrastruk-

turförordningen är direkt förpliktande för medlemsstaterna. De ekonomiska konsekvenserna av de förpliktelser som förordningen medför har uppskattats i själva förordningen. De ekonomiska konsekvenserna av propositionen har i första hand att göra med valet av schema enligt artikel 8 i energiinfrastrukturförordningen samt utnämningen av behörig nationell myndighet.

Det föreslås att till behörig nationell myndighet utses Energimyndigheten, som är en befintlig myndighet. Propositionen förutsätter således inte att någon ny myndighet inrättas, så utnämningen av behörig myndighet medför inga ekonomiska konsekvenser. Uppgifterna som behörig myndighet innebär något mera arbete för Energimyndigheten. Eftersom sådana projekt som hör till propositionens tillämpningsområde förväntas bli aktuella tämligen sällan, är bedömningen att Energimyndigheten inte behöver tilläggsresurser för att sköta denna uppgift.

Av schemana enligt artikel 8 i energiinfrastrukturförordningen innebär det föreslagna samarbetsschemat inga stora förändringar i det finländska tillståndssystemet till skillnad från det integrerade och det samordnade schemat, som skulle ha krävt stora förändringar i det finländska rättssystemet. Enligt samarbetsschemat behåller tillståndsmyndigheterna sin självständiga beslutanderätt i tillståndsärenden. Av denna orsak medför valet av schema inga betydande ekonomiska konsekvenser.

4.1.2 Konsekvenser för företagen

För Finlands del kan på PCI-förteckningen förekomma i första hand el- och gasprojekt, som sannolikt genomförs av stamnätsbolaget Fingrid Oyj och gasbolaget Gasum Oy. Propositionen uppskattas inte ha några konsekvenser för andra företag. På PCI-förteckningen finns för närvarande för Finlands del LNG-terminalprojektet i Finska viken och gasledningsprojektet Balticconnector i anslutning till det. Inga andra projekt väntas inom den närmaste framtiden, så propositionens konsekvenser för företagen blir små.

Enligt propositionen ska den behöriga myndigheten samordna tillståndprocesserna för tillståndsärenden enligt energiinfrastruk-

turförordningen och fastställa en detaljerad tidtabell för dem. Detta uppskattas minska företagens administrativa börda i någon mån. Smidigare tillståndprocesser förebygger också ekonomiska förluster till följd av dröjsmål med projekten.

Propositionen medför inga nya skatter eller ekonomiskt betydande avgifter för företagen. Propositionen påverkar inte företagens inbördes konkurrenstillning eller deras internationella konkurrenskraft.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Eftersom de projekt som hör till propositionens tillämpningsområde förekommer så sällan uppskattas konsekvenserna för myndigheterna som helhet bli små. Av denna orsak uppskattas även konsekvenserna för Energimyndigheten och andra till propositionens tillämpningsområde hörande tillståndsmyndigheters organisation och personal bli små.

Energiinfrastrukturförordningen har direkta konsekvenser för förhållandet mellan myndigheterna. Samarbetsschemat enligt propositionen påverkar förhållandet mellan myndigheterna mindre än det integrerade eller det samordnade schemat. Enligt det föreslagna samarbetsschemat beslutar Energimyndigheten i egenskap av behörig myndighet om vissa procedurfrågor som gäller tillståndsärenden som hör till andra myndigheters behörighet och fastställer de detaljerade tidtabellerna för tillståndprocesserna. De behöriga tillståndsmyndigheterna behåller dock sin självständiga beslutanderätt när det gäller att avgöra tillståndsärendena.

4.3 Konsekvenser för miljön

Propositionen förändrar inte förutsättningarna för beviljande av tillstånd så den har inga konsekvenser för miljön.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen tryggar parternas möjligheter att delta i beslutsfattande som gäller miljön och den har inga andra samhälleliga konsekvenser.

5 Beredningen av propositionen

Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 18 december 2013 en arbetsgrupp som fick i uppgift att bereda de ändringar i lagstiftningen som förutsätts av tillståndsförfarandena enligt energiinfrastrukturförordningen. Medlemmarna i arbetsgruppen företrädde arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, Energimyndigheten, Regionförvaltningsverket i Södra Finland och Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland. Dessutom deltog en företrädare för justitieministeriet som permanent sakkunnig i arbetsgruppens arbete.

Under beredningen hörde arbetsgruppen sakkunniga från arbets- och näringsministeriet, Fingrid Oyj, Säkerhets- och kemikalieverket, utrikesministeriet, Finlands naturskyddsförbund rf, Gasum Oy, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland, Suomen Kaasuyhdistys ry, Finlands kommunförbund, miljöministeriet och Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK) rf.

Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande den 1 april 2014.

Arbets- och näringsministeriet erhöll yttranden om arbetsgruppens förslag från justitieministeriet, utrikesministeriet, miljöministeriet, Energimyndigheten, Säkerhets- och kemikalieverket, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland, Finlands näringsliv, Finlands kommunförbund, Centralförbundet för

lant- och skogsbruksproducenter (MTK), Finsk Energiindustri rf, Suomen Kaasuyhdistys ry, Finlands naturskyddsförbund rf och Gasum Oy. I yttrandena förordades att Energimyndigheten utses till behörig nationell myndighet och att samarbetsschemat väljs till tillståndsförfarande.

6 Samband med andra propositioner

Eventuella förslag till ändringar i lagstiftningen som gäller bedömningsförfarandena enligt artikel 7 i energiinfrastrukturförordningen bereds separat i en arbetsgrupp som tillsatts av miljöministeriet och som ska vara klar med sitt arbete den 30 september 2014.

Riksdagen behandlar som bäst regeringens proposition (RP 214/2013 rd) med förslag till miljöskyddslag. Ändringsförslagen i denna proposition borde vid behov samordnas med den propositionen under riksdagsbehandlingen.

Riksdagen behandlar som bäst regeringens proposition (RP 50/2014 rd) med förslag till lagar om ändring av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden, 1 och 4 § i lagen om Energimyndigheten och av 71 § i lagen om Finansinspektionen. Ändringsförslagen i denna proposition borde vid behov samordnas med den propositionen under riksdagsbehandlingen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen**

1 §. Tillämpningsområde. Lagen är avsedd att tillämpas på tillståndsförfarandet för sådana projekt som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 (energiinfrastrukturförordningen). Energiinfrastrukturförordningens tillämpningsområde omfattar tillstånd som gäller anläggande av energiinfrastuktur. Verksamhetstillstånd eller tillstånd som gäller fastställande av en rutt eller förlägningsplats behöver inte omfattas av tillståndprocessen enligt energiinfrastukturförordningen, men medlemsstaterna kan låta även dem omfattas av tillståndprocessen, om de anser det nödvändigt. I paragrafen föreskrivs om de tillstånd som lagen ska tillämpas på. I paragrafen uppräknas de tillstånd som hör till lagens tillämpningsområde på ett uttömmande sätt.

Enligt 14 § i elmarknadslagen (588/2013) ska för byggande av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt projekttillstånd begäras hos Energimarknadsverket. För byggande av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt vilken sträcker sig över riksgränsen ska projekttillstånd begäras hos arbets- och näringsministeriet. Projekttillståndet gäller anläggande av energiinfrastuktur och hör således till lagens tillämpningsområde. Kommunens samtycke enligt 17 § i elmarknadslagen krävs separat för dragningen av en ledning, om rätt till placering av ledningen inte inlöses och och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som i planen har reserverats för detta ändamål. Eftersom det är fråga om

ett förfarande som är alternativt till inlösenstillstånd, hör samtycket till lagens tillämpningsområde.

Enligt 6 kap. 5 § i naturgasmarknadslagen (508/2000) ska för byggande av ett överföringsrör som överskrider landets gräns ett projekttillstånd sökas hos arbets- och näringsministeriet. Projekttillståndet gäller anläggande av energiinfrastuktur och hör således till lagens tillämpningsområde.

Enligt 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) kan statsrådet efter ansökan lämna samtycke till utnyttjande av naturtillgångar på havsbotten och i dess underlag i den ekonomiska zonen liksom också till forskning som åsyftar detta och till att i den ekonomiska zonen idkas annan verksamhet som avser ekonomiskt utnyttjande av zonen (*utnyttjanderätt*). Enligt 7 § kan statsrådet efter ansökan lämna samtycke till att uppföra och använda konstgjorda öar, anläggningar och konstruktioner för de verksamheter som avses ovan samt sådana övriga anläggningar och konstruktioner som kan störa utövandet av de rättigheter som Finland enligt folkrätten har i den ekonomiska zonen. Anläggande av energiinfrastuktur i Finlands ekonomiska zon förutsätter samtycke av statsrådet med stöd av 6 eller 7 §, så samtycket hör således till lagens tillämpningsområde i den mån det gäller anläggande. Statsrådets samtycke till forskning gäller utredning av förutsättningarna för ett projekt så det ställs utanför lagens tillämpningsområde.

Enligt 3 kap. 2 § i vattenlagen (587/2011) krävs för ett vattenhushållningsprojekt tillstånd av regionförvaltningsverket, om projektet kan ändra vattendragets läge, djup, vattenstånd, vattenföring, strand eller vattenmiljö eller grundvattnets kvalitet eller mängd och om förändringen har någon sådan följd som anges i lagen. Oavsett påföljderna krävs det enligt 3 kap. 3 § alltid tillstånd för t.ex. anläggande av en vatten-, avlopps- eller kraftledning eller någon annan ledning under en allmän farled eller kungsådra. Tillstånd

enligt vattenlagen gäller anläggande av energiinfrastruktur och hör således till lagens tillämpningsområde. Lagens tillämpningsområde omfattar endast sådana tillstånd enligt vattenlagen som gäller anläggande av energiprojekt av gemensamt intresse. Exempelvis tillstånd enligt vattenlagen till undersökning av förutsättningarna för ett projekt hör inte till lagens tillämpningsområde.

Enligt miljöskyddslagen (86/2000) krävs miljötillstånd för verksamhet som medför risk för förorening av miljön. Bestämmelser om tillståndspliktig verksamhet ingår i miljöskyddsförordningen (169/2000). Miljötillstånd berör verksamhet som medför risk för förorening av miljön, inte anläggande av projekt. På denna grund kunde miljötillstånd ställas utanför lagens tillämpningsområde. Miljötillstånd är emellertid ett viktigt steg när projekt genomförs och tillståndprocessen som gäller det pågår samtidigt som andra tillstånd som hör till lagens tillämpningsområde, så det är skäl att inkludera det i lagens tillämpningsområde.

Enligt 125 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) krävs bygglov för uppförandet av en byggnad. I stället för bygglov kan för byggandet sökas åtgärdstillstånd enligt 126 § för uppförande av sådana konstruktioner och anläggningar, t.ex. master, cisterner och skorstenpipor, beträffande vilka avgörandet av tillståndsärendet inte till alla delar kräver den styrning som annars behövs vid byggande. Åtgärdstillstånd behövs dessutom för uppförande och placering av sådana konstruktioner eller anläggningar som inte betraktas som byggnader, om åtgärderna inverkar på naturförhållandena, markanvändningen på det omgivande området eller stads- eller landskapsbilden. Anläggande av energiinfrastruktur kan kräva både bygglov och åtgärdstillstånd, så de hör till lagens tillämpningsområde. Genomförande av ett energiinfrastrukturprojekt kan även kräva att det byggs på områden där byggande kräver undantag från bestämmelser, förbud och andra begränsningar som gäller byggande enligt 171 § i markanvändnings- och bygglagen. Av denna orsak är det skäl att inkludera även undantag enligt 171 § i lagens tillämpningsområde.

Enligt 23 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) får omfattande industriell hantering och upplagring av en farlig kemikalie utövas endast med tillstånd av Säkerhets- och kemikalieverket. Ansökan om tillstånd ska göras innan de detaljerade lösningarna slås fast och i god tid innan byggnadsarbetena på lagret inleds. Enligt 37 § krävs byggnadstillstånd av Säkerhets- och kemikalieverket för byggandet av ett rörsystem för överföring av naturgas. Tillstånden gäller anläggande av energiinfrastruktur och hör således till lagens tillämpningsområde.

Inlösningstillstånd enligt 5 § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) krävs ofta för förvärv av ett område som behövs för en överföringsledning för el eller en överföringsledning för naturgas. Inlösningstillståndet gäller fastställande av rutten, så det vore möjligt att ställa det utanför lagens tillämpningsområde. Inlösningstillståndet är emellertid ett viktigt steg i tillståndshelheten och tillståndprocessen kan pågå samtidigt med andra tillstånd som hör till lagens tillämpningsområde. När inlösningstillstånden tas med blir det dessutom möjligt att förlänga handläggningstidtabellen enligt energiinfrastrukturförordningen med 9 månader i stället för 6 månader och de separata handläggningstid som föreskrivs i förordningen gäller då inte inlösningstillstånd.

2 §. Handläggning utan dröjsmål. Enligt artikel 7.3 i energiinfrastrukturförordningen ska projekt av gemensamt intresse, när detta är möjligt enligt nationell rätt, tillerkännas största möjliga nationella betydelse och behandlas som sådant i tillståndprocesser samt vid fysisk planering, inklusive miljökonsekvensbedömningar, om detta följer av nationell rätt, i den mån och på det sätt sådan behandling följer av nationell rätt för motsvarande typ av energiinfrastruktur.

Enligt punkt 40 i förordningens ingress bör de medlemsstater som för närvarande inte har fastställt en juridisk status för den största möjliga nationella betydelse som kan tillerkännas energiinfrastrukturprojekt vid tillståndprocesser överväga att införa en sådan status, framför allt genom att utvärdera om detta skulle påskynda tillståndprocesserna.

Det utfärdas ingen förpliktande bestämmelse om prioriterad ställning för energiinfrastrukturprojekt, enligt vilken projekten skulle ges företräde framom andra projekt. För att garantera att energiprojekt av gemensamt intresse genomförs snabbt ska respektive myndighet ändå se till att uppgifter som gäller dessa projekt handläggs utan dröjsmål. Bestämmelsen vore således målinriktad. Bestämmelsen ska även gälla åtgärder i anslutning till ett projekt innan tillståndprocessen enligt artikel 10 i energiinfrastrukturförordningen inleds och tillståndsförfaranden som ställs utanför den. Åtgärder i anslutning till genomförandet av energiprojekt av gemensamt intresse är t.ex. planläggning och handläggning av sådana tillstånd som inte hör till lagens tillämpningsområde enligt 1 § 2 mom.

3 §. Behörig myndighet. Till behörig nationell myndighet utses energitillsynsmyndigheten, Energimyndigheten. På Energimyndigheten ankommer tillståndsärenden som motsvarar de tillståndsärenden som hör till energiinfrastrukturförordningen tillämpningsområde och andra uppgifter i anslutning till genomförandet av förordningen. Den är en självständig och oberoende myndighet. Energiinfrastrukturförordningen hör vad tillståndsärenden beträffar till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde och Energimyndigheten verkar inom förvaltningsområdet som den myndighet som sköter operativa uppgifter inom energiförvaltningen. Flera andra av Europeiska unionens medlemsstater har också utsett energitillsynsmyndigheten till behörig nationell myndighet.

I 59 b § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland sägs att får medlemsstaterna enligt gemenskapsrätten i något fall där både landskapet och riket har behörighet utse endast en förvaltningsmyndighet, utser riket denna myndighet. Sålunda är Energimyndigheten behörig nationell myndighet även i landskapet Åland.

4 §. Organisering av tillståndsförfarandet. Finland väljer att tillämpa samarbetsschemat enligt artikel 8.3 i energiinfrastrukturförordningen. Samarbetsschemat kräver minst ändringar i lagstiftningen och tillståndprocesserna. Samordningsproblemen i anslutning till tillståndsmyndigheternas självständighet och de olika tillståndens och beslutsfattan-

dets natur är färre än med de andra schema. Sakkunskap behöver inte samlas till en myndighet. Samarbetsschemat vore sålunda även ekonomiskt det mest effektiva. Enligt tidigare erfarenhet har tillståndprocesserna för gränsöverskridande energiinfrastrukturprojekt som genomförts i Finland kunnat genomföras smidigt utan dröjsmål genom myndigheternas samarbete. Samarbetsschemat tryggar också bäst en snabb tillståndshandläggning, eftersom förfarandet inte avviker kännbart från tillståndsförfarandena för andra projekt som myndigheterna har erfarenhet av.

Ett projekt väcks vid Energimyndigheten när den som genomför projektet anmäler det skriftligen i enlighet med artikel 10.1 a i energiinfrastrukturförordningen. Tillståndsansökningar väcks vid de egentliga tillståndsmyndigheterna när den projektansvarige lämnar in ansökningsdokumenten till myndigheterna. Projektet och ansökan väcks således i enlighet med procedurbestämmelserna i förvaltningslagen och andra lagar om handläggningen av tillstånd, och det behöver inte föreskrivas separat om detta. Tidpunkten då ansökningsdokumenten inlämnas till myndigheterna och således tidpunkten då tillståndsansökan väcks motsvarar tidpunkten då utkastet till ansökan inlämnas enligt artikel 10.4 c i energiinfrastrukturförordningen.

Enligt artikel 10.4 a i energiinfrastrukturförordningen ska efter det att anmälan godtagits den behöriga myndigheten, i nära samarbete med övriga berörda myndigheter och i förekommande fall utgående från ett förslag från den projektansvarige, fastställa hur omfattande material och hur detaljerad information den projektansvarige ska skicka in i sin ansökan om ett övergripande beslut. Hur omfattande material och hur detaljerad information som ska skickas in i ansökan bedöms i huvudsak enligt gällande lagar och de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem. I den handbok om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse som offentliggörs senare ska det ingå en checklista utifrån vilken de uppgifter som behövs i ansökningarna kan specificeras. Samarbetsförfarandet begränsar inte respektive myndighets rådgivningsskyldighet enligt förvaltningslagen, och den som genomför ett pro-

jekt ska även i fortsättningen kunna vända sig direkt till tillståndsmyndigheten.

Med samarbetsschemat förblir tillståndsprocesserna hos olika myndigheter separata. Den behöriga myndigheten ska kunna godkänna de slutliga ansökningsdokumenten om nödvändiga tillstånd vid olika tidpunkter för olika tillstånd. Sålunda kan det formella tillstånds-förfarandet enligt artikel 10.1 b i energiinfrastrukturförordningen börja vid olika tidpunkter för olika tillstånd beroende på när de slutliga ansökningsdokumenten är klara. Den tidsfrist på ett år och sex månader som gäller för det formella tillstånds-förfarandet börjar löpa när Energimyndigheten godkänner de slutliga ansökningsdokumenten rörande den sista tillståndsansökan.

Enligt artikel 10.4 c i energiinfrastrukturförordningen får ytterligare information begäras efter att ansökan godtagits för behandling endast om det motiveras av nya omständigheter. Detta hindrar ändå inte att man begär att ansökningsdokumenten ska kompletteras t.ex. för att undanröja motstridigheter i dokumenten eller göra andra mindre ändringar. Den som genomför projektet kan också komplettera ansökningsdokumenten på eget initiativ efter att först ha överlagt med den behöriga tillståndsmyndigheten.

5 §. Inlämnande av ansökningshandlingar. I paragrafen föreskrivs att ansökan om tillstånd enligt 1 § 2 mom. och annat beslut samt dokument som hänför sig till den ska lämnas in samtidigt till både den behöriga myndigheten och den tillståndsmyndighet som är behörig i ärendet. Bestämmelsen gäller inlämnade till myndigheterna av utkast till ansökan enligt artikel 10.4 c i energiinfrastrukturförordningen och de dokument som ska lämnas in därefter. Det samtidigt inlämnandet av dokument gäller för varje tillståndsärende separat. Bestämmelsen säkerställer att samarbetet mellan den behöriga myndigheten och den egentliga tillståndsmyndigheten löper friktionsfritt och att bägge förfogar över samma dokument. Bestämmelsen förutsätter ändå inte att alla tillståndsärenden som hör till lagens tillämpningsområde väcks samtidigt.

Det samtidiga inlämnandet av dokument ska inte gälla projektanmälan i anslutning till tillstånds-förfarandet och de dokument som

hänför sig till handläggningen av den eller dokument som hänför sig till behandlingen av konceptet för allmänhetens medverkan. Till dessa delar ska den behöriga myndigheten vara skyldig att se till att dokumenten tillställs andra myndigheter.

6 §. Godkännande av ansökningshandlingarna. Enligt paragrafen ska Energimyndigheten begära utlåtande av tillståndsmyndigheten om ansökningsdokumentens tillräcklighet innan den fattar det beslut om att godta dem för behandling som avses i artikel 10.1 a i energiinfrastrukturförordningen. Energimyndigheten ska inte kunna godkänna ansökningsdokumenten i strid med tillståndsmyndighetens standpunkt. Energimyndigheten ska däremot kunna låta bli att godkänna ansökningsdokumenten, även om den behöriga myndigheten skulle ha förordat ett godkännande. Energimyndigheten besitter inte nödvändigtvis sådan sakkunskap om saker som krävs för olika tillståndsärenden att den skulle kunna besluta självständigt när ansökningsdokumenten är tillräckliga. Av denna orsak är det nödvändigt att föreskriva att ansökningsdokumenten kan godkännas endast om den egentliga tillståndsmyndigheten förordar detta.

7 §. Energimyndighetens övriga uppgifter. Enligt artikel 9.1 i energiinfrastrukturförordningen ska medlemsstaten eller den behöriga myndigheten, vid behov i samarbete med andra berörda myndigheter, senast den 16 maj 2014 offentliggöra en handbok för de förfaranden för tillståndsprocessen som är tillämpliga på projekt av gemensamt intresse. Handboken ska uppdateras efter behov och göras tillgänglig för allmänheten. Handboken bereds i en arbetsgrupp som tillsatts av miljöministeriet. Det lämpar sig bättre att den behöriga myndigheten uppdaterar handboken och gör den tillgänglig för allmänheten. I 1 mom. föreskrivs sålunda att Energimyndigheten svarar för att handboken uppdateras och görs tillgänglig för allmänheten.

Enligt artikel 9.7 ska den projektansvarige eller, om detta följer av nationell rätt, den behöriga myndigheten inrätta och regelbundet uppdatera en webbplats med relevant information om projektet av gemensamt intresse och som ska länkas till kommissionens webbplats och uppfylla kraven i bilaga VI.6.

Det lämpar sig bättre att den behöriga myndigheten än den projektansvarige inrättar och uppdaterar webbplatsen för projektet så i 2 mom. föreskrivs att Energimyndigheten svarar för att webbplatsen för ett projekt av gemensamt intresse inrättas och uppdateras.

8 §. Överklagande. I paragrafen föreskrivs att Energimyndighetens beslut om ansökningsdokumentens tillräcklighet inte får överklagas särskilt genom besvär. Ett beslut om godkännande av ansökningsdokument får således överklagas i samband med huvudsaken.

Tanken med propositionen är inte att ändra överklagandet av de tillstånd som hör till lagens tillämpningsområde. En förtydligande bestämmelse om detta föreslås i 2 mom.

Godtagande eller avslående av anmälan om ett projekt enligt artikel 10.1 a i infrastrukturförordningen inbegriper inte något sådant avgörande i sak som skulle kunna överklagas.

9 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreskrivs om lagens ikraftträdande.

1.2 Elmarknadslagen

14 §. Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning. Det föreslås att till paragrafen fogas *ett nytt 4 mom.*, enligt vilket på handläggningen av projekttillstånd som förutsätts av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i energiinfrastrukturförordningen tillämpas även energiinfrastrukturförordningen och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

17 §. Bestämmelser om kommunens ställning. Det föreslås att till paragrafen fogas *ett nytt 3 mom.*, enligt vilket på handläggningen av kommunens samtycke som förutsätts av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i energiinfrastrukturförordningen tillämpas även energiinfrastrukturförordningen och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

1.3 Naturgasmarknadslagen

6 kap. Tillstånd och anmälningar

5 §. Det föreslås att till paragrafen fogas *ett nytt 4 mom.*, enligt vilket på handläggningen av projekttillstånd som förutsätts av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i energistrukturförordningen tillämpas även energiinfrastrukturförordningen och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

1.4 Lagen om Finlands ekonomiska zon

7 a §. Energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen. I paragrafen föreskrivs att på handläggningen av sådant samtycke som förutsätts av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i energiinfrastrukturförordningen, med undantag för samtycke till forskning, tillämpas även energiinfrastrukturförordningen och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

1.5 Vattenlagen

11 kap. Ansökningsförfarande

1 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att till paragrafen fogas *ett nytt 2 mom.*, enligt vilket på handläggningen av ett tillståndsärende som gäller anläggande av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i energiinfrastrukturförordningen tillämpas även energiinfrastrukturförordningen och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

1.6 Miljöskyddslagen

6 kap. Tillståndsförfarandet

40 a §. Energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen. I paragrafen föreskrivs att på handläggningen av miljötillstånd som förutsätts av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i ener-

giinfrastrukturförordningen tillämpas även energiinfrastrukturförordningen och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

1.7 Markanvändnings- och bygglagen

130 a §. *Energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.* I paragrafen föreskrivs att på handläggningen av bygglov, åtgärdstillstånd och undantag enligt 171 § som förutsätts av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i energiinfrastrukturförordningen tillämpas även energiinfrastrukturförordningen och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

1.8 Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

5 §. *Förhållandet till annan lagstiftning.* Det föreslås att till paragrafen fogas *ett nytt 6 mom.*, enligt vilket på handläggningen av tillstånd enligt 23 och 37 § som förutsätts av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i energiinfrastrukturförordningen tillämpas även energiinfrastrukturförordningen och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

1.9 Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter

1 §. Det föreslås att till paragrafen fogas *ett nytt 2 mom.*, enligt vilket på handläggningen av inlösningsstillstånd som förutsätts av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i energiinfrastrukturförordningen tillämpas även energiinfrastrukturförordningen och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

1.10 Lagen om Energimyndigheten

1§. *Uppgifter.* Till 2 mom. föreslås ett tillägg, enligt vilket till Energimyndighetens

uppgifter hör även de uppgifter som ankommer på den behöriga myndigheten enligt energiinfrastrukturförordningen. Om detta föreskrivs genom en hänvisning till lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

Till 3 mom. föreslås åter ett tillägg enligt vilket till Energimyndighetens uppgifter hör också de uppgifter som i energiinfrastrukturförordningen föreskrivits för den nationella energitillsynsmyndigheten.

4 §. *Överdirektörens uppgifter.* Det föreslås att till uppgifterna för överdirektören, som är chef för Energimyndigheten, i 2 punkten fogas avgörandet av ärenden som ska avgöras av Energimyndigheten enligt energiinfrastrukturförordningen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Bestämmelsen överensstämmer med att beslutanderätten i uppgifter som ankommer på den nationella tillsynsmyndigheten har koncentrerats till överdirektören.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt. Orsaken till att det brådskar med att sätta lagarna i kraft är att energiinfrastrukturförordningen har trätt i kraft den 14 maj 2013 och medlemsstaterna borde ha utsett behöriga nationella myndigheter senast den 16 november 2013. Europeiska kommissionen har den 24 mars 2014 inom ramen för det s.k. pilotprojektet framställt en begäran om utredning som gäller det faktum att Finland inte har utsett en sådan behörig myndighet som avses i energiinfrastrukturförordningen.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Ansvar för miljön omfattar både aktiv verksamhet och passivt avhållande från miljöförstöring. Till skillnad från andra bestämmelser om de grundläggande rättigheterna bygger inte 20 § 1 mom. i grundlagen på tanken om trygghet av individuella eller kollektiva rättigheter, utan ålägger alla ansvar för naturen och den

biologiska mångfalden, miljön och kulturarvet. I regeringens proposition med förslag till ändring av stadgandena om de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) motiveras utgångspunkten i ansvaret med att det till skyddet för naturen och den övriga miljön ansluter sig också sådana värden, som inte kan återföras som individers fri- och rättigheter. De miljövärden som bestämmelsen ger uttryck för ska beaktas i all lagstiftning och rättskipning av betydelse för miljön. De projekt som hör till energiinfrastrukturförordningens tillämpningsområde är till sin natur betydelsefulla projekt och de har redan i princip konsekvenser för miljön. Dylika projekt besitter potential att förorsaka även omfattande förändringar i sin omgivning. De byggföra olägenheterna i samband med de projekttyper som hör till förordningens tillämpningsområde kan vara betydande och kretsen av skadelidande kan vara stor. I samband med dylika projekt är det viktigt att tillgodose och beakta de grundläggande rättigheterna i anslutning till miljön. Förutsättningarna för beviljande av tillstånd som krävs för energiinfrastrukturprojekt ändras inte genom propositionen, så den bedöms inte vara problematisk med avseende på 20 § 1 mom. i grundlagen.

Enligt 20 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. Syftet med energiinfrastrukturförordningen är vid sidan av anläggande av transeuropeiska energinät att garantera medborgarna högklassig rätt att medverka och få information. I artikel 9 i energiinfrastrukturförordningen ställs särskilda krav på insyn i processen och allmänhetens medverkan. På motsvarande sätt spelar systemen för medverkan en central roll i bestämmelserna i de lagar som gäller projekt som hör till energiinfrastrukturförordningens tillämpningsområde. Propositionen kommer inte att påverka tillämpningen av dessa bestämmelser och av denna orsak bedöms inte vara problematisk med avseende på 20 § 2 mom. i grundlagen.

Enligt 121 § i grundlagen ska kommunernas förvaltning grunda sig på självstyrelse för

kommunernas invånare. Enligt propositionen ska tillståndsprocessen enligt energiinfrastrukturförordningen av de tillstånd som omfattas av den kommunala självstyrelsen omfatta bygglov och åtgärdstillstånd enligt 125 och 126 § och undantag enligt 171 § i markanvändnings- och bygglagen samt kommunens samtycke till dragningen av en ledning enligt 17 § i elmarknadslagen.

Det föreslås att till behörig nationell myndighet utses Energimyndigheten, som är en statlig myndighet. Den behöriga myndigheten har direkt med stöd av energiinfrastrukturförordningen rätt att ingripa i handläggningen av tillstånd som omfattas av tillståndsprocessen enligt förordningen. Enligt det föreslagna samarbetsschemat ska den behöriga myndigheten specificera hur omfattande information som behövs i tillståndsansökningar, fastställa en detaljerad tidtabell för tillståndsprocessen, på de andra myndigheternas vägnar begära att den projektansvarige kompletterar ansökan och godkänna de slutliga ansökningsdokumenten. Samtliga ovannämnda åtgärder ska vidtas i nära samarbete med den egentliga tillståndsmyndigheten. Den behöriga myndigheten ska inte heller kunna godkänna de slutliga ansökningsdokumenten i strid med den egentliga tillståndsmyndighetens ståndpunkt.

Den behöriga myndighetens behörighet ska således gälla endast procedurfrågor. Tillståndsmyndigheterna behåller sin självständiga rätt att avgöra tillståndsärenden. Sålunda kränker propositionen inte principen om kommunal självstyrelse till denna del.

Enligt propositionen ska uppgifter i anslutning till energiprojekt av gemensamt intresse handläggas utan dröjsmål. I dessa uppgifter ingår även planering av områdesanvändningen, som faller inom den kommunala självstyrelsen. Eftersom bestämmelsen är målinriktad, kan den inte anses kränka principen om kommunal självstyrelse.

Lagen kan således stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §*Tillämpningsområde*

I Denna lag finns bestämmelser om tillståndsförfarandet för sådana energiprojekt av gemensamt intresse som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009, nedan *energiinfrastrukturförordningen*.

Tillstånd som förfarandet enligt 1 mom. tillämpas på är

1) projekttillstånd för byggande av högspänningsledning enligt 14 § i elmarknadslagen (588/2013) och kommunens samtycke till dragning av en elledning enligt 17 § i den lagen,

2) projekttillstånd för byggande av ett överföringsrör som överskrider landets gräns enligt 6 kap. 5 § i naturgasmarknadslagen (508/2000),

3) samtycke till utnyttjande eller användning av Finlands ekonomiska zon enligt 6 och 7 § i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) med undantag för samtycke uteslutande till forskning,

4) tillstånd till vattenhushållningsprojekt som avser byggande enligt 3 kap. i vattenlagen (587/2011),

5) miljötillstånd enligt 28 § i miljöskyddslagen (86/2000),

6) bygglov enligt 125 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) samt åtgärdstillstånd enligt 126 § och beviljande av undantag enligt 171 § i den lagen,

7) tillstånd till omfattande industriell hantering och upplagring av en farlig kemikalie enligt 23 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) och tillstånd till byggande av ett rörsystem för överföring av en farlig kemikalie enligt 37 § i den lagen,

8) inlösningstillstånd enligt 5 § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977).

2 §*Handläggning utan dröjsmål*

Uppgifter som har samband med ett energiprojekt av gemensamt intresse ska handläggas utan dröjsmål.

3 §*Behörig myndighet*

Energimyndigheten är den behöriga nationella myndighet som avses i artikel 8.1 i energiinfrastrukturförordningen.

4 §

Organisering av tillståndsförfarandet

I tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse iakttas samarbetsschemat enligt artikel 8.3 c i energiinfrastrukturförordningen.

5 §

Inlämnande av ansökningshandlingar

Den som genomför ett projekt ska samtidigt till både Energimyndigheten och den tillståndsmyndighet som är behörig i ärendet lämna in en ansökan om tillstånd enligt 1 § 2 mom. samt de handlingar som hänför sig till ansökan.

6 §

Godkännande av ansökningshandlingarna

Energimyndigheten ska av tillståndsmyndigheten begära ett utlåtande om ansökningshandlingarnas tillräcklighet innan de godkänns. Energimyndigheten får inte godkänna ansökningshandlingarna i strid med tillståndsmyndighetens ståndpunkt.

7 §

Energimyndighetens övriga uppgifter

Energimyndigheten svarar för att den handbok som avses i artikel 9.1 i energiinfrastrukturförordningen uppdateras och görs tillgänglig för allmänheten.

Energimyndigheten svarar för att en webbplats inrättas för ett sådant projekt av gemensamt intresse som avses i artikel 9.7 i energiinfrastrukturförordningen och att webbplatsen uppdateras.

8 §

Överklagande

Ett beslut av Energimyndigheten om ansökningshandlingarnas tillräcklighet får inte överklagas särskilt genom besvär.

Bestämmelser om överklagande av ett beslut om tillstånd enligt 1 § 2 mom. utfärdas särskilt.

9 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 14 och 17 § i elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 14 § i elmarknadslagen (588/2013) ett nytt 4 mom. och till 17 § ett nytt 3 mom.
 som följer:

14 §

Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning

—————
 Om ett energiprojekt av gemensamt intresse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 förutsätter ett projekttillstånd enligt 1 mom. ska på behandlingen av tillståndet utöver denna lag tillämpas nämnda förordning av Europaparlamentet och rådet samt lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (/).

17 §

Bestämmelser om kommunens ställning

—————
 Om ett samtycke av kommunen enligt 1 mom. krävs för genomförande av ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i den förordning av Europaparlamentet och rådet som avses i 14 § 4 mom. ska på behandlingen av kommunens samtycke utöver denna lag tillämpas nämnda förordning av Europaparlamentet och rådet samt lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

—————
 Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 6 kap. 5 § i naturgasmarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 6 kap. 5 § i naturgasmarknadslagen (508/2000), sådan paragrafen lyder i lag
 589/2013, ett nytt 4 mom. som följer:

6 kap.

Tillstånd och anmälningar

5 §

—————
 Om ett energiprojekt av gemensamt intres-
 se enligt Europaparlamentets och rådets för-
 ordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för
 transeuropeiska energiinfrastrukturer och om
 upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och
 om ändring av förordningarna (EG) nr

713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr
 715/2009 förutsätter ett projekttillstånd enligt
 1 mom. ska på behandlingen av tillståndet
 utöver denna lag tillämpas nämnda förord-
 ning av Europaparlamentet och rådet samt
 lagen om tillståndsförfarandet för energipro-
 jekt av gemensamt intresse inom Europeiska
 unionen (/).

—————
 Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av lagen om Finlands ekonomiska zon**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) en ny 7 a § som följer:

7 a §

*Energiprojekt av gemensamt intresse inom
Europeiska unionen*

—————
Om ett energiprojekt av gemensamt intresse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr

715/2009 förutsätter ett samtycke av statsrådet enligt 6 eller 7 § ska på behandlingen av samtycket, med undantag av ett samtycke till forskning, utöver 6 eller 7 § tillämpas nämnda förordning av Europaparlamentet och rådet samt lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (/).

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 11 kap. 1 § i vattenlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 11 kap. 1 § i vattenlagen (587/2011) ett nytt 2 mom. som följer:

11 kap.

Ansökningsförfarande

1 §

Tillämpningsområde

—————
Om ett energiprojekt av gemensamt intresse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och

om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 förutsätter ett tillstånd som avser byggande enligt 3 kap. ska på behandlingen av tillståndsärendet utöver denna lag tillämpas nämnda förordning av Europaparlamentet och rådet samt lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (/).

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till miljöskyddslagen (86/2000) en ny 40 a § som följer:

6 kap.

Tillståndsförfarandet

40 a §

*Energiprojekt av gemensamt intresse inom
Europeiska unionen*

upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och
om ändring av förordningarna (EG) nr
713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr
715/2009 förutsätter ett miljötillstånd ska på
behandlingen av ärendet utöver denna lag
tillämpas nämnda förordning av Europapar-
lamentet och rådet samt lagen om tillstånds-
förfarandet för energiprojekt av gemensamt
intresse inom Europeiska unionen (/).

—————
Om ett energiprojekt av gemensamt intres-
se enligt Europaparlamentets och rådets för-
ordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för
transeuropeiska energiinfrastrukturer och om

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag**om ändring av markanvändnings- och bygglagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till markanvändnings- och bygglagen (132/1999) en ny 130 a § som följer:

130 a §

*Energiprojekt av gemensamt intresse inom
Europeiska unionen*

—————
Om ett energiprojekt av gemensamt intresse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr

713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 förutsätter bygglov eller åtgärds-tillstånd eller ett i 171 § avsett undantag ska på behandlingen av ärendet utöver denna lag tillämpas nämnda förordning av Europaparlamentet och rådet samt lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (/).

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag**om ändring av 5 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 5 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lag 1030/2009, ett nytt 6 mom. som följer:

5 §

Förhållandet till annan lagstiftning

—————
Om ett energiprojekt av gemensamt intresse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 förutsätter ett sådant tillstånd till omfattande industriell hantering och upplag-

ring av en farlig kemikalie som avses i 23 § eller sådant tillstånd till byggande av ett rör-system för överföring av en farlig kemikalie som avses i 37 § ska på behandlingen av tillståndsärendet utöver denna lag tillämpas nämnda förordning av Europaparlamentet och rådet samt lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (/).

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag**om ändring av 1 § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 1 § i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) ett nytt
2 mom. som följer:

1 §

Om ett energiprojekt av gemensamt intresse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009 förutsätter ett inlösningstillstånd enligt 5 § ska på behandlingen av ärendet ut-

över denna lag tillämpas nämnda förordning av Europaparlamentet och rådet samt lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag**om ändring av 1 och 4 § i lagen om Energimyndigheten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Energimyndigheten (870/2013) 1 § 2 mom. 15 punkten och 3 mom. 5 punkten samt
fogas till 1 § 2 mom. en ny 16 punkt och till 3 mom. en ny 6 punkt samt till 4 § 2 punkten en ny underpunkt h som följer:

1 §

Uppgifter

 Energimyndigheten sköter de uppgifter som föreskrivits för myndigheten i

 15) lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013),

16) lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (1).

 Energimyndigheten ska sköta de uppgifter som ankommer på den nationella energitillsynsmyndigheten enligt

 5) kommissionens förordningar och beslut om riktlinjer som antagits med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG, nedan *naturgasmarknadsdirektivet*,

6) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009, nedan *energiinfrastrukturförordningen*.

4 §

Överdirektörens uppgifter

Överdirektören har till uppgift att

 2) avgöra ärenden som ska avgöras av Energimyndigheten enligt

 h) energiinfrastrukturförordningen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

 Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 28 maj 2014

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Näringsminister *Jan Vapaavuori*

10.

Lag**om ändring av 1 och 4 § i lagen om Energimyndigheten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Energimyndigheten (870/2013) 1 § 2 mom. 15 punkten och 3 mom. 5 punkten samt
fogas till 1 § 2 mom. en ny 16 punkt och till 3 mom. en ny 6 punkt samt till 4 § 2 punkten en ny underpunkt h som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1§

1§

*Uppgifter**Uppgifter*

 Energimyndigheten sköter de uppgifter som föreskrivits för myndigheten i

15) lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013).

 Energimyndigheten ska sköta de uppgifter som ankommer på den nationella energitillsynsmyndigheten enligt

5) kommissionens förordningar och beslut om riktlinjer som antagits med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG, nedan *naturgasmarknadsdirektivet*.

 Energimyndigheten sköter de uppgifter som föreskrivits för myndigheten i

15) lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013),

16) lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (/).

 Energimyndigheten ska sköta de uppgifter som ankommer på den nationella energitillsynsmyndigheten enligt

5) kommissionens förordningar och beslut om riktlinjer som antagits med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG, nedan *naturgasmarknadsdirektivet*,

6) *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009, nedan **energiinfrastrukturförordningen**.*

4 §

Överdirektörens uppgifter

Överdirektören har till uppgift att

2) avgöra ärenden som ska avgöras av Ener-
gimyndigheten enligt

4 §

Överdirektörens uppgifter

Överdirektören har till uppgift att

2) avgöra ärenden som ska avgöras av Ener-
gimyndigheten enligt

h) *energiinfrastrukturförordningen* eller
bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 .